

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

FORUMUL DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI

Un apropiat eveniment, cel al 11-lea Congres al consilierilor oamenilor muncii, polarează atenția întregii țări, fapt semnificativ dacă ne gândim că el proiectează o viață luminată asupra fenomenului social-politic și economic românesc, asupra democrației noastre socialiste. Preparativele de până acum, duminările generale ale producătorilor bunurilor materiale și spirituale din întreprinderi și instituții sunt edificatoare în acest sens. Dezbaterile care au avut loc sunt de natură să releve cele mai înalte probleme ale societății noastre, să definească clar și să clarifice însele stadiul și starea propriu-zisă a democrației, marea sa viabilitate, exercițiul permanent al acesteia, asigurând printr-un întreg sistem de norme și valori, de la dialogul consultarea în orice domeniu și pe orice problemă cu masele și până la implicarea, prin participare directă, concretă a acestora în decizie, la stabilirea celor mai optime măsuri și soluții care să dea o finalizare de durată, cât mai temeinică, programului stabilit de partid, program dezbătut și asumat de către întregul popor.

Experiința românească din ultimii ani are puterice teorii de conștiință și spirit viu, inovator. Și, se știe, la baza întregului acest edificiu pe care îl reprezintă adâncirea și perfecționarea democrației stau, călăuzitoare, ideile și concepțiile partidului nostru conducător, ale secretarului său general. Dimensiunea unei întregi opere de cea mai înaltă și mai profundă motivare politică și socială răzbată din fiecare demers al partidului și statului nostru, din fiecare demers și inițiativă ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care își pune de la început de la început condiții pentru ca aceasta să funcționeze neîntrerupt și să se constituie într-o adevărată forță a progresului și civilizației, o condiție esențială pentru un nou tip de raporturi în societate. Într-o omenie, întărind și amplificând acea solidaritate de crez și de voință între toate categoriile sociale, unitatea lor de nezaștinat în jurul partidului și societății noastre. Nu întâmplător, astfel, toate aceste adunări care au prefațat de fapt evenimentul au trimis telegrame în care și-au exprimat voința și dorința unanimă ca în funcția supremă de președinte al Consiliului Național al oamenilor

muncii, la apropiatul Congres să fie reales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceasta spune deja mult despre ambiția, despre climatul societății noastre și despre garanțiile asupra prezentului și viitorului întregii națiuni.

Doi sint termenii de fond ai actualului moment politic și social românesc, cu evidente deschideri asupra fenomenului însuși al democrației: **participare și implicare**. Și ambele se află într-un permanent raport de identitate. Ei acoperă deopotrivă sarcinile și răspunderile societății, ale factorilor de decizie și ale sarcinilor și răspunderilor individului, munca și viața sa. Reprezentativitatea democratică interesează desigur în gradul cel mai înalt și ea este de natură să deschidă noi orizonturi, noi temeuri afirmării puterice, creatoare, a personalității omeniești. Pentru continua perfecționare și bunul mers al treburilor, o importanță deosebită o are, așa după cum se știe, modul cum funcționează și se realizează noile și preceptele democrației. Ele servesc muncii și creației, existenței noastre, a tuturor. Într-un anumit fel, democrația este un permanent indicator social, un fin mecanism care ordonează și reglează toate demersurile gândirii și acțiunii noastre sociale, este o oglindă mereu vie și cuprinzătoare în care se reflectă fizionomia moral-politică și socială nu numai a individului ci a întregii societăți.

În același timp, ca orice fenomen de construcție și motivare amplă, societatea democratică este o școală, o experiență care se constituie și se învață neîntrerupt. Stabilindu-și propriile sale organisme și propriile sale instituții, ea devine tocmai principala sursă de conducere, factor forțant în asigurarea drepturilor și libertăților individuale, în accelerarea progresului economic și social. Gândită și aplicată în acest sens, democrația atinge absolut toate laturile compartimentelor vieții, deschizându-se neîntrerupt spre noi, spre acele noi modalități care permit o nouă calitate în muncă, în gândire și creație, o nouă calitate în tot ceea ce propunem și înfăptuim. Din acest punct de vedere, cei doi termeni de fond ai săi — **participare și implicare** — indică sensul și sursa de emanatie propriu-zisă, aia vastă deschisă de complexitate în care fenomenul democratic românesc se realizează pornind de la mase și întorcându-se la ele.

Luceafărul

Continuare în pag. a 2-a

REFLEX

Mai multe semne

Teoria nu fusese descoperită încă, cele două piramide nu-i venise încă sorocul să nască, faraonul-copil nici nu tresărea. Deși Homer aproape că vedea și conducea parca lucrările de descoperire, cauzând de secule să depună mărturie prin cuvânt asupra locului unde camăra avea să se lovească de coastele misterioasei culi. Și în Egipt, tot la fel, piramidele punctau semne pe cer. Numai într-un singur loc, nici chiar un ochi de spiritalitate nu putea să bănuie că urmasa explozie de aur care avea să se născă și cel mai mare tezaur, dar și cel mai dramatic, cu un destin de mare peregrin și, până nu demult, mai pe față sau mai pe ascuns, în permanență frustrat. Schliemann îl privea în muzeul din București după ce fusese a doua oară recuperat și se gădea desigur la Troia. Numai că acolo lucrările erau într-un fel clare și ghidul, chiar dacă orb, îl aștepta. Aici însă, așa cum spunem, nimic nu putea să prevădă marea descoperire. O simplă și umilă cartieră de piatră cu niște ciopliori și mai simpli și mai umili își trăiau pe din două viața și formau laolalt un fel de scorburi în timp prin care se scurgeau la vale, rînd pe rînd, și rupturi albe de oase și puhoie vii, secetose, de ape, povirișuri crude de deal care se amestecau încet încet cu iarba și forța pragul de jos, spre cimpie.

Câteva întâmplări au avut încă datul să fiu necoșul. Și dacă n-ar fi fost ele, atunci, putem bănuși că de cutremurător răspuns ar fi încercat, poate și azi, sub semnele neștiutului. Una — a fost că în vremea acestor meșii episcopului de Buzău se construia o biserică. Alta — că piatra care se utiliza era cerută de la această cartieră. Și alta — dar cite altele nu sînt? — că dintre toți ciopliorii de acolo, așa se spune, aproape

A.I. Zăinescu

Continuare în pag. a 2-a

CONIUNCTURI ASTRALE

De la carte la carte, Ion Caraion continuă să fie el însuși, adică semnând cu numele, paradoxal față de poezia proprie anterioară, întinzându-și capcana și evitându-je, aproape imposibil de fixat într-o formulă, decît cea poate a comparației dintre poezie și un seismograf extrem de fin, dînd mărturie pentru necenteniale convulsii. Sigur, Ion Caraion este un spirit neostentiv, sigur nimic nu trece pe lângă el, dar el este un om care are o idee deosebită de clară și ghidul, chiar dacă orb, îl aștepta. Aici însă, așa cum spunem, nimic nu putea să prevădă marea descoperire. O simplă și umilă cartieră de piatră cu niște ciopliori și mai simpli și mai umili își trăiau pe din două viața și formau laolalt un fel de scorburi în timp prin care se scurgeau la vale, rînd pe rînd, și rupturi albe de oase și puhoie vii, secetose, de ape, povirișuri crude de deal care se amestecau încet încet cu iarba și forța pragul de jos, spre cimpie.

Ţurari de Sobin Ștefanuță din ciclul „Anotimpuri”, în paginile 1, 3, 4 și 5

Ființa românească și limba latină

de Constantin Noica

În nici o limbă, probabil, la „libera” nu se spune ca la noi a da drumul. Când un copil sau o fată spun „dă-mi drumul”, ei nu știu desigur ce spun.

Dar nu o știm bine nici noi, oamenii maturi și cultivați. Căci a da drumul, cu o arată Sextil Pușcariu, înseamnă a arăta drumul, într-un deșert de codru sau la o curmătură de dealuri unde te-ai trezi, iar dacă și popoarele se pot trezi în deșertul istoriei sau la o curmătură de căi ale altora, mai puternice în acel caz, atunci se poate spune că nouă, românii, limba latină ne-a dat, ne-a arătat drumul. A nu ști aceasta, a uita ori a nesocoti aceasta, se poate plăti cu ființa ta ca popor, chiar dacă ființele mai departe ca populație undeva pe harta globului.

Dar noi avem o dovadă concretă și apropiată istoriceste cu privire la ce înseamnă limba latină pentru unitatea noastră. La unele popoare vecine, catolicismul, cu limba latină ca veșmînt (uneori și limba a cancelarilor și administrației) a putut dezbrăca pe erozii catolicismului în străinat de sîrbii ortodocși, pe polonezi i-a desprins de masa slavă, pe ungurii catolici i-a putut învrăjbi cu cei reformați; căci conflictele religioase — suprapuse desigur celor economice și de clasă — au fost cele mai zguduitoare din istorie, așa cum se vede chiar astăzi în Irlanda. La noi însă s-a întâmplat ceva uimitor istoriceste, în Transilvania aceea a tuturor descălcărilor românești: tocmai dezbinarea religioasă ne-a favorizat unirea, și anume prin limba latină, care ne-a arătat drumul.

Nu vom invoca niciodată îndeajuns — spre a arăta cine sîntem și cum ne-am regăsit — dezbinarea religioasă ce s-a produs între români, sub acțiunea calculată a puterilor stăpînitore, prin ralierea unei părți a populației autohtone la catolicism. De dezbinarea uniților cu ortodocșii dă oricînd mărturie amintirea Mitropolitului Andrei Șaguna. Dar cei ce urziseră scoa-

terea romanității din matca ei utasară de limbă, de limba latină! Iar limba aceasta, în mina latinizatorilor ardeleni, a devenit instrumentul de trecere a romanității și, pînă la urmă, de unificare a ei.

Coborîți pînă la București, unde în largă măsură ei au creiat Academia (așa cum Gheorghe Lazăr, ardeleanul din Avrîr dădea școala româ-

Continuare în pag. a 7-a

Cintec latin

Limba, limba e o țară pentru toți părinții ei care-n timp o semănară cu istorie și zei;

Din cimpile latine ies cuvintele dormind ca ființele divine într-un luminos colind;

Cum pămîntul stă sub cer vorbitorii stau sub limbă dînd aceluiași mister sufletul ce nu se schimbă;

lubitorii — adevărați vor iubii întii poporul limbii ce ne face frați creatorul — nu decorul.

Gheorghe Pituț

triva debusolării, al amenințării neantului, cînd, cum spune undeva poetul, nici Dumnezeu nu-și ia nici o răspundere. Cele trei mari cicluri — „Teritoriul ars”, „Cintec în poziție de tragere”, „Regii din Pont” — mai ales reînviitorii împotriva goirii lumii de idealuri superioare sînt, mai ales salve trimise către tînele flascăl și alumeocului și camelonismului și fanariotismului și paradiei de vorbe goale și bacșul de favoruri, ciclului de sentimente fie în fața vieții, fie în fața morții, fie în fața dragostei, fie în fața urii. Se poate vorbi, ca program moral al acestei poezii, chiar de o anumită inflexibilitate poetică prin care se cere judecat omul și omenirea, de o asprime, nu limitativă, dar în care nu-și află loc umbrele, colturile întunecoase, colțoanele pentru adăpostirea minciunii, lașității,

Platon Pardău

Continuare în pag. a 7-a

IN ÎNTIMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A SCRITORILOR

POEZIA, AZI

Un cuvînt-cheie în jurul căruia se învîrt încercările de definire a poeziei mai noi, este „realul”. Un finar poet atrăgea atenția asupra faptului că respectivul cuvînt e extrem de periculos și trebuie evitat cu orice preț. Dar tocmai de ce te ferești peste ală dai, zice românul. Lăsînd giurma la o parte, nu e lipsit de interes să ne oprim puțin asupra cuvîntului incriminat.

Trebuie, mai înalt, precizat sensul pe care realul îl are aici. Cînd se vorbește despre „priza reală” a poeziei mai noi, realul nu e opus imaginarului, ficțiunii; ci sensul său este dat de cuplul real-conceptual. Tendințelor conceptualizante, „puriste”, estetizante li se opune existența asupra concretului, asupra realității ca prim nivel de contact: ordinea realului ca limbaj comun, la îndemînă, funcționînd ca un „cod” corespunzător unei noi epoci și, prin aceasta, unei noi mentalități, unei noi modalități de percepere a existenței. În mecanismul psihologic al unei asemenea mutații (și deci în „figura spiritului creator”) intră și cîteva lucruri care

țin de o sociologie a epocii moderne. Existența calidoscopică, secolul vitezei, sarabanda cotidianului, bombardamentul informațional, citidnismul acut, presiunea mijloacelor de mass-media — toate acestea marchează decisiv psihologia umană, care se vede astfel forțată către o „superficialitate” de manifestare. Este integrat cu precădere primul nivel al existenței, cel concret, cel al „realului”, în timp ce ordinea cotidianului începe să acuze abstracțiunea, visul etc. drept romantism, anacronism. De aici, în sfera poeticului, o hegemonie a concretului nud, a obiectualului. O a doua posibilitate este aceea a însușirii planului conceptual sub masca acestel acute concrete. Începînd cu anul avangardel poezice europene, ambele direcții au fost urmate. Prima, poezia obiectuală, a fost dusă pînă la ultimele consecințe, fără a-și găsi însă deplina validare în chiar interiorul propriilor

Ion Bogdan Lefter

Continuare în pag. a 6-a

Însetat de real

Poezii cel mai alintate de critică sînt autorii programatici, ușor de răfosit, dar imposibil de citit cu adevărat. Ei se evidențiază prin literalitate, prin enunțul străveșit și vidat de lirism, cu pretenție doctrinară. Materia lor elementară alimentează speculația critică, printr-un straniu paradox, care transformă pasta informă a cuvîntelor într-o „supă metafizică”. Cîntecul, tocmai acest fenomen ar trebui contemplat în chip de „moder” intelectual al lumii, dacă țesătura identică prea fragilă a unor asemenea construcții nu s-ar rupe atît de curînd sub grohotișul cuvîntelor prăvălîte la împlinare. Oricum, viziunea descoperită cu altă voluptate în cărțile poezilor are un punct de plecare ideologic, este deci consecința unui „filtru” teoretic, oricît de pretențios ar părea că sună acest cuvînt. Poezii care să poată fi recitite, a căror materie să poată fi ținută sub ochi și să lăsaască de realitate, să „intenționeze” ecouri proprii, în afara tuturor înteleșurilor preconceptuale, sînt mai rari, prețioși în sensul bun al cuvîntului. Nu ne displace nici chiar nuanta ușor peiorativă a atributului. Prețios și manierist este poetul întotdeauna, scoțînd cuvintele din cenușii existenței de fiecare zi, și acordîndu-le străluciri care nu sînt întotdeauna naturale. Lirismul său, rezonanța nefrecasă a unui secret ascuns în cuvîntul îl apropie de noi, „însetat de real”, cum ar spune Marius Robescu. Bucurîndu-se de un solid succes de stimă, autor al unei „ediții definitive” de la „Cartea Românească”, după ale cinci cărți de poezie, Marius Robescu este de fapt unul dintre puținii scriitori de astăzi care pot fi recitîți pentru simpla bucurie a lecturii. Iar criticul care glosează pe marginea lui încearcă forma de caligorie despre care vorbea Călinescu, ghîndindu-și versurile sub ochii cititorului, pentru a-l convinge de valoarea lor, pentru a-l obișnui cu motivele și expresia unui artist ce se cuvine a fi cunoscut.

Poezia lui Marius Robescu surprinde gesticulația lirică a unui personaj meditativ și solitar, cu aspirația de a se salva din plasa înșelătoare a unor ficțiuni care-și pot fura existența, care îl alienează, am putea spune cu un cuvînt le modă. Realul înseamnă tocmai posibilitatea de a nu mai fi înșelat, de a nu mai rătăci în hățișurile existenței. Reale sînt prietenia, dragostea, frumosul, sufletul omenesc ce tinjește spre nemurire, liniștea naturii și gloria ei împăzită cu sine. Poezia izvorăște din grația de a descoperi totul în cuvintele ce fac posibilă substanța

Aurel-Dragoș Munteanu

Continuare în pag. a 2-a

JURNAL DE POET

SCRITORII DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNEASCĂ

Am pe masă de citiva timp o carte excepțională, „Dascăl de cuget și simțire românească”, de aproape șase sute de pagini, carte de știință literară literară datorată scriitorului Antonie Pădăreanu, autorul romanului *Trei zile în Iad* apărut nu demult la Editura Eminescu, tradus și în alte limbi.

Cartea este de la Putna și Curtea de Argeș, de la Ștefan cel Mare și Neagoe Basarab — acești domni ai culturii românești — și strășerile în zilele noastre avînd un singur gînd central urmărit pas cu pas, vreme de cinci sute de ani, pe tot spațiul românesc al celor trei provincii, dar și în toată Europa implicată în procesul de formare și afirmare a limbii și culturii românești. Căci acestă imenză cărți, aici în jurul Carpaților. Este o carte de căpătîi în cultura noastră, scrisă cu forță de convingere, în spatele căreia stau bibliotecă, arhive și documente — cam toată moștenirea noastră culturală de pînă astăzi, plus interpretările asupra ei din țară și străinătate, la zi. Cum s-a afirmat limba și cultura românească aici, cite jertfe, ce minți de

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 2-a

Dimensiunea autenticului

O poetică ce stă sub semnul căutării neliniștite a „cea ce sîntem prea obzși să vedem” ne propune Franz Hodjak „Tigridi umede și don de căldorie” — ed. Dacia 1980) reprezentant al unei importante generații de poezie de limbă germană din țara noastră. Pe linia unei tradiții culturale, această poezie se remarcă printr-o austeritate a expresiei, prin înghetarea sentimentelor, deci cruzura afectivă și dezvoltarea unei poetici a gestului, retoricii și discursului, ce ducă cu gîndul la avatarurile post-expresionismului.

Nu este mai puțin adevărat că pornind de la o tradiție literară ce poate ajunge pînă la Karl Kraus și Gottfried Benn și la mai apropiatul Oskar Loewke și Günter Eich, poezia germană din România își trage seva dintr-o realitate

Traian T. Coșovei

Continuare în pag. a 6-a

ȚINĂR IN AGORA

Memoria cimpiei

Așezat între vîmlele sudului, orașul Băilești respiră prin memoria cimpiei, dar mai ales, prin faptele sale. Faptele sale înseamnă agricultura, industria și cultura.

Cu trei mări întreprinderi industriale, întreprinderea de piese turnate, fabrica de celule electrice și întreprinderea mecanică, Băileștii au o pondere semnificativă în planul economic al județului Dolj, investițiile fiind, pe an ce trece, mai mari, pe măsura unui oraș al timpului său.

Băileștii organizează între două reveioane un mare Festival de muzică populară și ușoară, intitulat: „Primăvara băileșteană”. Băileștii au avut dintotdeauna primăvara, însă, ca spiritul ostenitului să fie deplin, de opt ani și-au luat în arendă una a lor și-au intitulat-o simplu: „Primăvara băileșteană”. Au participat concurenți din toate zonele folclorice ale țării, relevîndu-ne, încă o dată, frumusețea limbii și cîntecului românesc.

„Mîndro cît est de frumoasă / te-ăș pune pictor la coasă / toată ziua aș”

Petre Ivancu

Tineri, în numele poeziei

Ia Piatra Neamț mă gindeam că plaiurile-acelea, munții, izvoarele au chemat la ele scriitorii, martori să mărturisească, înși cu ținer de minte; spre a fi de față cînd și cui va trebui.

Deci, melegurilor peste care au venit mai apoi investigații topografice și mașinile, barajele și lacurile omului, și digurile centralelor hidroelectrice, le-a fost dat lor să fie văzute și trăite cu o bună parte a vieții de către marii scriitori.

De parcă lacurile însele prevăzîndu-și năpraznice schimbări și pierderi, marile amestecuri ale omului și uneltelor asupra firii, au pus la cale înși de mare profunzime a spiritului, minți care să mute, să strămute-n cuvîntul ales și sacru toate cele ce nu vor mai fi precum s-au pomenit.

Încît sînt sigur că există rațiuni de-a-supra omului care, aceste rațiuni, își iau toate măsurile să apere, să pună la o parte din calea năvalei timpului și-a omului însuși ceea ce va fi indispensabil viitorului omului în care acesta se repede fără prea mult cuget, fără prevedere și nici o măsură de apărare de sine.

Încît sînt sigur că marii scriitori apar în locuri și-n medii ce urmează după anume răgaz istoric să treacă printr-una din acele probe capitale: mărirea către moarte, sau moartea către pururea mărire.

Așa Moldova și Bucovina, așa Transilvania și mai apoi cîmpia Română a Valahiei — iată, unde urmau a se-ntimpla evenimente capitale asupra oamenilor și-asupra locurilor, s-au ivit mai înainte Marii Cuvîntului.

La Piatra Neamț mă gindeam pe lacurile omului în sus, peste barajele și turbinele de la Bicaz în jos: cum a fost să iasă lumina în cele două situații: din marile rotative sub lacuri, atîta cită poate da mașina omului; și din Lumina Luminii, drept răsplătă a ceea ce n-a reușit, a ceea ce oamenii și-au distrus ei înșiși în prea mult entuziasm și schimbări fără discernămint.

Ca o răfuială a sufletelor lucrurilor și locurilor, apără la Piatra Neamț o generație de poeți destui la număr și iuți la minte, mari și tari, noi și surprinzători în metaforă.

Acolo, sub ape, acolo, sub vapoarele de agrement, acolo, între popoarele peștilor, acolo sînt inmormintate ca voievazii anonimi, fără pisană sfîntă, acolo dorin somnului lor neodihnit, satele, vetrele fărânești, acolo porțile, acolo drumurile, crucile și răscrucile.

Acolo satul cîrnău și poiana cîrnăului, acolo satul poienari și, în parte, satul secu. satele ruginești și satele izvorul alb, acolo buhalnița, acolo hangul și audia tot acolo.

Acolo satele reșet, lețești, răpaciuni, schitu și bistricioara, acolo poiana telului, acolo o parte din calugăreni, largu și poiana largului, roșeni; acolo topliceni și poiana răchitei, locuri cit satele, satele cit lacurile, asupra cărora au tras oamenii ape, asupra cărora zeii au pus ochiul lor.

Iată, au început să răsplătească sacrificiul: lumina hidrocentralei să fie zmerită de lumina minții; zeii au hotărît, ei, cu puterile lor, să dea drumul în lume unui hătuc de cîntăreți drepti și cu minie filozofică.

Să cînte poeții, vetrele inecate de om cu mașinile, să cînte cîmîntele de sub ape, drumurile turmelor, casele, leagănele părințești.

De-aceea scoate Dumnezeu patriei la iveală poeții acestor meleguri: unui cîntă, alții plîng; împreună să răzbune pierderile, nesăbuintele oligarhiei tehnice; cit s-a distrus în spațiu să fie astfel cîștigat, recîștigat, întregit, reintregit în timp. Încît sînt sigur că există rațiuni și prevederi de-a-supra omului, menite să nască poeți mari; drept necesitate a locului și timpului, la un loc.

Ion Gheorghe

mădălina canură

Singură eu

De atîta liniște
miros a răcoare.
Și atunci,
mă agit, dau buzna
cu ghele glodoase peste covoare.
Scap furculița pe fața de masă
explicînd detaliat ceva
despre care nimănui nu-i pasă.
Vreau să mîngîi dulăul gazdei,
să-i ofer o bucată aburîndă de piine.
Mă privește sătul
cu ironia lui de cîine.
Îl deranjez și mă mușcă.
Cu mina în bandaje
mă agăț de balustrada
dintre etaje.
Prea incomodă și adevărată
iar sînt pe scări
singură eu vinovată.

Peștele cel mare

Mi s-a spus că acolo
vegetația este triumfătoare
numai datorită mie
și că asta se numește scurt
ecologie.

Mi se repeta că,
oamenii ucid păsări,
iar eu voi amori doar
niște muște siciltoare
ceea ce nici măcar
nu doare.

Mai întîi n-am vrut,
apoi am fost bucuroasă
să ies în alt colț
altă plasă.

Și tocmai cînd
mă credeam vindecată
a trecut în zbor
o pasăre la fel
de emancipată.

adrian alui gheorghe

Mașina de cadriat speranța

„ce tînar sînt. m-aș dăruî cu înfiare”

(despre femeia sa)

despre femeia sa credincioasă Catulus
spunea că are minte în piept
și nu inimă
are atîția nasturi la haină
încît nu-l poate deschicia pină la ziuă
un bărbat
fie el luptător vajnic
fie cîntăreț din cyteră
sau cimbal.

II
(coșul cu capete)

capul meu aruncat în coșul cu capete
visează:
ce să fac cu trupul meu?
cine îl vrea (poftim l)?
Pe ochiul meu o doamnă brună citește
poeziile nescrie. destrăbălate. brute (cu sapte capete)

Pe ea o vrei.
Întîmplările imi violentează
ochiul.
In ochiul doamnei brune
(cu sapte capete)
„nuș ce zeu visează” „nuș ce privire”
„nuș ce tîrg se face”

III
(marile de vînt)

mi-am pierdut încrederea în marile de vînt
de mult nu mai duc acolo speranțele —
rămîn numai parfumuri
cu care doamnele își ung trupurile lor
din catifea violetă
din alpaca
sau din fetru
o! și fiecare trup are noduri o mie
pe care nu le poți desfăcea nici cu dinții
nici cu gîndul

IV
(mașina de cadriat speranța)

(știi auzele)

nenorocirea nu stă în colțul cel mai ascuns
ci visează și ea aceleași vise ubice
în unghiul favorabil de lumină
are și ea o glorie pieritoare
o mașină de cadriat speranța
cum au falsificatorii de bani (în nopțile
cînd se topecsc continentele de spaimă)
și totul rentează
și totul rentează (fără întoarcere)
precum indeletnicirea papagalului care
precum împărțea planete
grațioase, spumoase, optimiste
într-o zi cînd în oraș nu a mai sosit
dimineața.

gheorghe simon

O casă de lemn

Fie această clipă
armă-nărcată
cum cade un fruct
fie această casă de lemn
cu furnici curgîndu-i pe rădăcini
părinții așteaptă cu-o lacrimă de foc
gardul viu trage cu urechea la vecini
fie această noapte
cu vîiet adînci sub care curg —
în cuiburi de toamnă
își odihnesc aripa
îngerii triști ai poeziei.

Pădurea-și ascunde tîrziu
memoria ca un braț de riu
grele și inutile ierburii
atîrnă de somnul femeii.

Generația de serviciu

Ați luat-o razna
nu mai puneți virgulă între voi
curge dintr-o carte în alta misterul
credeți în poezie, națiune și Marquez
liind prea puternici
dați bice tăcerii, indiferenței.
La poșta redacției
vă pierdeți coada, șopirle
schimbarea la față nu a avut loc
scrieți direct din memorie
intuiția nu mai ajută la nimic
întoarceți nisiparnița
și pină se golește ați uns cu cerneală
(neagră)
un lemn care cîndva a fost viu.

Rupeți cuvintele precum mama
rupea piinea în copilărie
nu rețușați nimic
vreți ca viața să curgă așa ca apa
în sticlele goale
rupeți rîndurile cînd vă dezvăluie cineva
șiretlicul

ați vrea să fiți geniali
dar puterea crește doar pe umerii furnicilor.
Poezia nu așteaptă precum roua s-o atingă
soarele
ea lacrimează.

daniel corbu

despre o anume inserare

Iată vă ofer această inserare șoptii
cînd semnele ei tocmai se rostogoleau
pe trotuare
e falsă spusese specialistul în inserări
nimic nu rezistă
vă ofer această minunată inserare
mai spusese
degeaba tot falsă știu prea bine
se bășu în pîntec specialistul în inserări
Iată vă ofer această inserare cum
n-ați mai văzut
falsă falsă falsă striga
specialistul în inserări
între timp îndintasem prea mult
și pină să ne mai dezmeticim
în curtea abatorului se lăsase întunericul

poem apologetic pentru strada mea

Pe strada mea pianele se iubesc
pină dimineața
la ore tîrziu bețivii se tirăsc injurînd
la o mie de ferestre se nasc umirile
se pîndesc credințele
nimic nu e mai frumos ca aici
trec femeile ca niște viuri spre moarte
pe Greta Garbo au dus-o în cîmp
și au împușcat-o cițiva bătrîni
s-au rostogolit din scaune (filmul
a rulat pină la capăt)
pe strada mea în fiecare zi

Dintre sute de catarge

pedepsim dezamăgirile
zeii au un echilibru precar
totuși nimic nu e alt de frumos ca aici
pe această stradă m-am născut eu
cu teama de lucruri
pe această stradă a trecut
al doilea război mondial

aurel dumitrașcu

Ars doloris

— Cu pustii nu fraternizez, dincolo de
ce-aș putea rosti o muribundă culoare
așezată pe gîtul acestei parabole sau
numai o întimplare mărunță
dezordine cu un vers princiar
pliscul nopții se tocește-ntr spaime —
realitate

semăna cu el l așa era și el l orbirea
sau cina unui mare imperiu
voi purtați dolii pentru că nu știți să vă
răspundeți la întrebări
în spatele cenușei fac rînd vitraliile ioana
scorușii
chiar și o viață neverosimilă
fintinile umbli prin pintecul unei stele
strălucitoare
prin toată moldova prăpăstiile-și fac cuiburi
în țipete

metafizica e curată nerușinare
(să ne păstrăm calmul dimineții norii) aceste
trepte
imiînd facul aceste alei din rasa chow-chow
ceasta
aceasta umblînd prin degenhele liniștii
trece peste oraș o venție noi am iubit
venetia
și o discrepanță și capul discrepanței
seamănă cu un smîrc

tîneretea, conflagrație cu biberone în gură
și viața toată viața noastră
această viață cu căpșor detașabil
cu combinezoane
în care a adăstat transparența

să ne uităm unii la alții
pină vor crește din nou păduri în acesti ochi
hămesii
se vor umple de lupi
unii și alții
atîi de bucurăși și de triști
frunzele soarelui sînt negre ca o povară
nu VREAU să TAC în pușTIU (poți incheia,
tot ce proiectezi e film de duzină)
punctul are o mie de cercuri prin ferestele
lui
se strecoară un țărîm

tu care ai jupuit o licomă în paradis tu care
dureea ai cîntat-o cu har tu care ai fost
împotriva cuvîntelor
numai tu
de ce ai rămas pe istm de vorbă
cu ochiul cămii cu spinul cămii și mai ales
cu jarul care a inventat camea

nu fraternizez cu pustii

vocele jocului și ale frunzișului atît de aplecat
în memoria noastră
numit de marasm numit de frumusețe pot fi
ultima întrebare a unui cer căzător pot fi
dar nu acasă în noaptea de gală
tocmai atunci

fericit cel care se naște om și nu-și amintește
inconștienta
luxul de a fi integrat în marea mișcare
a celulelor vii și a celulelor moarte

și iar mă trezesc într-un pat foșnitor
într-o privire jilavă
singur
mai singur decît mijlocul acestei planete
ies pe terasă eu respir, tu respiri. sudalme
în imponderabil

aerul, bietul nostru cîștig.

nicolae sava

Elegie personală

Nu mai scrii nimic de o vreme bătrîne
te-ai îndopat cu
glorii ușoare ești fericit că-ți trăiesc toți
prietenii
între copertile cărților din bibliotecă
și-ți spui ca miine
ca miine ca miine dar geamul ferestrei tale
l-a ros
lamentabil de mult timpul al cincilea anotimp
nu a mai venit
pentru tine aștepti cu emoție fiecare
dimineată să-ți spui
astăzi e ziua mea imi voi dăruî un prieten
zilele trec
ca o herghelie de cai peste cîmp tu rămii
numai cu urmele
lor îngropate adînc în memorie blîndețea
privirilor tale
s-a pierdut odată cu ultimii cocori plecați
melancolia se
ține de tine ca un copil de fusta mamei
într-un oraș străin
din cînd în cînd mai comiți un poem dar al
cincilea
anotimp nu a sosit pentru scris poezii
curoajoase fluturii
și celelalte curcubeie sînt pentru alt secol
acum problema

generală e limpezimea cerului sub care
iubim mindria ura
tandrețea perversiunea puritatea prostia
lasarelui privirilor
ciudate și toate celelalte substantive
adjectivale caracteristice
o dar toate acestea te sfîșieți să le împuști
bătrîne și cuminte ca orice produs de serie
îți lipești
pe stomac ilustra ștampilă etc să nu mă mai
pot apropia
de tine niciodată niciodată cit mai ești
uzitabil bătrîne
al meu ce nu uiți niciodată să minți
sfîdător dimineții.

traian aldea

DOBROGEA

Materie

mirosul florilor de salcim, după ploaie
poroambale, fructul lor amar
pe izlaz, cavalcada ciurlanilor l
(așa au trecut semințele pe aici)
gropi de pămînt galben
gheghelegec
cîmpla țama : ocean de alb
flori de dracilă, mov
cîmîntit turcesc cu anonime cruci
pari pădureți
fumul leșios și înțepător de țixic
în seară, deasupra copilor ce se joacă
in prăi,
zborul catifelat al lilieciilor l
somonolența amiezii de vară
părăsite țărături
olane

Cîntec

Izlaz
cu tufe de alior, cu spini oșellii
cu bălgi uscate,
cu iarbă arsă și tare,
cu nemărginire;
deșert sub lăcomia soarelui
traversat de drumuri prăfuite,
de albul soarelui și de
liniștea căii ferate,
Te cînt.

florin alcaz

Elegia tînarului făurar de păpuși

Din lut, durere și spaimă făceam ferice
păpuși.
Azi dimineată, cînd vîntul avea fața aspră
de zar,

un clown mi-a furat chipul în vis,
mîrînd la jumătatea saltului mortal, în zadar,
în culmea aplauzelor, între cer și abis.
O clipă miinile mele au obosit, au uitat să
cînte,

rămînînd mirate pe marginea gîndurilor
numite păpuși.
Apoi au început singure să singereze, să
cuvinte,
să-mi caute cercul de aur al inimii pe la
nesfîrșitele uși.

S-a făcut noapte și păpușa cea mare, din
colț, cu secrete,
încordîndu-se toată, a tremurat în oglindă,
apoi s-a sfîrșit, zîmbind pe indelete.
Negustorii au venit tăcerea să-mi vindă.

În spate

Întotdeauna-i cineva în spate
Ce te vinează și îți schimbă sorții
De nu-l cunoști, nu înseamnă că nu poate
Să te urmeze pină-n zorii morții.

Atunci te lasă liber, ba te alungă
Dincolo de dorință și de teamă
Încît îți simți și aștepti o clipă lungă
Să tragă și să cadă. El să geamă.

E bun, e singur, e stăpîn de lume?
E semnul tău pierdut, ascuns afară?
Sau un pribeag dușman, lovînd anume,
Păzește prada-n sunet de vioară?

Spre miezul zilei, alergăm iubire.
Și-n spate-i noapte. Gravă împlinire.

ovidiu genaru

Petala și spinul

Incearcă: la urma urmei și Cehov a murit deși a fost medic

Cia ucenic la paranoia gunoaielor de mine este incurabilă intrucit rămâne pururi ziua de apoi. In dragoste am fost finanțat de tati subtil și m-au distribuit ca figurant să urlu că primăvara-i o tîrî într-un proces de iarnă

Pină la stația următoare e un an lumină printre meschine bălării și flomuri. Timp pierdut în urmă timp cîștigat la audiențele zeilor sentinela păzind trandafirul rîvnit soarta-ntră solduri petala și spinul și o monedă pur și simplu fără scop zornăind sau o oră de septembrie metallic o tristă glumă de ceosorinar și banda de magnetofon își derulează Crivățul

un frig în ființă nimic altceva un haos sub unghie

Nu trebuie

Pentru a ști cit e ora nu trebuie decît să culgei cărbușii din vînt. Nu trebuie decît să lubrezi pentru a fi primit. Nu trebuie decît să taci pentru a vorbi de unul singur. Nu trebuie decît să-ți deschizi ca pe fluvii arterele la abatorul unei conferințe despre lăcașul liberă. Nu trebuie decît să sapi un canal pentru a-ți desăvîrși opera. Nu trebuie decît să faci o secțiune adîncă în pepenele roz ca să afli adevărul de pe buzele muribundului

Spre Sudul Ființei

Nesilit de nimeni trec prin minuni ca rața sălbatecă prin electronii calzi spre Sudul Ființei. **Consimt să aprind lumina** Prin bălțile vorbăriei caut o sansă umbră pe stradă la ora soldaților luați aminte! **Rîce amănunt se uzează** Omine debordanta liniște particulară sfîșiată de o luxoasă alarmă constelația unor lungi plete moarte activate de vînt pe retina înghețată a un grup de refugiați de-a lungul unui drum deșertat în prăpastie. **Eu aici și eu amestecat cu argintul fotografiei** dînd interviuri paulezilor dintră volanță și acțiune în grădina

Capriciu

Plec de la ceva: noapte și frig și adresa absenței. **Nebuni la posturi** hotărîsc să ningă barbar. **Te aștept** cam asta ar fi soarta bronzului. **Fringhia-i goală** au furat tot chiar și fantomele. **Scrisoarea** ca adăpost al singurătății. **In oglinzi retrovizoare** năvălesc permanențe de ieri. **In față** inevitabilul Miine

Vestea morții Profesorului I-o aduse un oătrinel soios al cărui cap cu obrazul punctat de smucuri rebelle de por-semăna cu cel al unui șobolan de apă. Ochii lui mici și surprinzători de vioi, șireți, rideau singuri.

Il întreabă dacă el este domnul Albu și după ce oftă sfîșietor și pupilele sclipiră vesel în contrast cu chipul pe care se citea o mîhnire adîncă dar ostentativă, îi întinde un bilet împărțit în patru suspinuri cu aceeași conștiințiozitate și smiorcăindu-se.

Andrei despături biletul recunoscînd caligrafia impecabilă a Profesorului, un fel de imitație a scrierii runde, cu literele silueteate frumos dar retezate parcă din împlinirea rotunjimii lor, egale și drepte, și-și citi numele precedat de cuvîntul „tovarășului”, iar dedesubt, adresa și o mică schiță orientativă pentru aducătorul ciudatului bilet. O linie fermă bara jumătatea hirtiei, ca un semn de separare certă între cele două adrese iar, sub ea, cu litere de țipar, aceeași mină scrisese: Intrarea clopotului nr. 3, lângă Soseaua aeroportului — Colonia Burlacilor.

Inițialele lui: G.P., complicat stilizate și unite într-un semi-cerc aducînd a blazon, pe-cetlului strănului mesaj.

Ridică ochii nedumerit și simți un iz care, amestec de sudoare și miros rînced de mîncare răzbind dinspre bătrînelul cu chip de șobolan.

— Nu înțeleg, zise Andrei.

— Păi, acum trei zile, poate patru, m-a chemat la el și mi-a dat hirtia asta. Știa că moare și noi nu l-am putut opri, cum vă zic mi-a dat-o și mi-a spus să vi-o aduc neapărat. A mai spus că dumnea o să te ocupe de groapă, de slujbă, mă rog, de toate chestiile astea creștinești...

Andrei îi arătă hirtia ridicînd-o în fața ochilor vioi care rideau fără încetare:

— Aici dedesubt e adresa unde locuia? Ce înseamnă, de fapt, Colonia Burlacilor? — Colonia Burlacilor? Cum să vă explic, de fapt nu e chiar a Burlacilor, nu știu cine naiba a botezat-o așa, poate chiar Profesorul, dar noi, vă asigur că numai Burlacii nu sîntem. He, he, he, behai el cu gura strînsă. Auzi, domnule, Burlacii!

Se opri brusc din ris, obrazul îi încrămpea în tristețea inițială și arătînd spre o sacosă soioasă pe care o lăsase pe podca întrebă cu seninătate:

— Nu cumpărați un lepure? Un lepure de casă. Ii dau ieftin. Dacă vreți îl țineți că așa mîncecă orice. Dacă nu, vi-l tai eu, îl jușol, vă dau și pielea. Are o carne delicioasă. De fapt, nu e al meu, adică, nu era al meu, vreau să

zic. Era iepurele Profesorului pe care mi l-a lăsat mie în seara aceea cînd cu biletușul, drept recompensă. Știu, v-aș vrea să-l vînd. E iepuroaică și mi-ar fi de folos dacă ținem cont he, he, de productivitatea ei, dar, animalul e animal, are suflet sensibil domnule, nu ca oamenii și de leri dimineață, de cînd s-a și ns Profesorul, a năvălit de afară și nu s-a deslipit de lângă ei. Se călărase, domnule, pe pieptul și-l miroșea cu nările lui roze și plîngea, domnule! Vă jur că l-am văzut cu lacrimi în ochi. Și de atunci nu mai vrea să ronțieaie nimic...

Tăcu și oftă adînc și se smiorcă în copilărește și-și jughie buzele rîzînd scurt, he, he, fără rost, ca un fel de chiot interrogativ.

— O să credeți că sînt nebun sau că înjur năvălit de afară și nu s-a deslipit de lângă ei. Se călărase, domnule, pe pieptul și-l miroșea cu nările lui roze și plîngea, domnule! Vă jur că l-am văzut cu lacrimi în ochi. Și de atunci nu mai vrea să ronțieaie nimic...

Mă numesc Poplinger Rată, se îmbătoșă el, fost jurist la Curtea de casație și consilier în drept, domnule, actualmente... colonist!

— Acestea fiind zise, domnule, continuă fostul consilier, vă las iepurele și plec chiar dacă nu-mi dați nimic pe el.

Ridică sacosă soioasă și soase cu delicatețe trupul temurînd, de un gri insipic, al animalului care-i privea cu ochii lui verzi ca frunza de cais în aprilie.

I-l întinse și Andrei îl luă, simțindu-l cum vibrează și corpul său moale și cald ca o jîmbîj proaspăt scoasă din cuptor îl dădu o ciudată senzație de liniște și duioșie.

mircea micu

I se păru că aude vocea Profesorului catifelată și profundă: „Oryctolagus canaliculus, adică lepure domestic, un hibrid, dragă Andrei, creat de om, descendent jalnic al muschulosului și secularului cangur, chintezenta ficii și degradării impusă și instalată prin selecție și captivitate”.

Viri mina în buzunar în timp ce simțea prin cămașa tăcutul accelerat al inimii micului urechiat și-întinse bătrînelului cu față de clovn demnă o bancuță. Aceasta o luă cu indiferență dar străluci de plăcere numai cu ochii, obrazul rămîndu-i încrămpea în masca de durere simulată. Dacă să plece dar se întoarse din drum și, îndatoritor, îi transmite o frază ciudată, pe care, de fapt, declară el, că nici n-o poate reproduce exact, frază rostită de Profesor cu trei zile înainte de moarte, și pe care o reținuse aproximativ:

— Sirius își trimite puterea spre Procyon, mai sint trei zile egale cu cinci ani, pregătiți-vă voi care m-ați suportat, iar tu Poplinger du biletul la hirtia indicată... Cam așa ceva a spus, nu înțeleg absolut nimic.

O fi fost o premoniție, delir verbal, malitios lui obișnuit? Oricum, vă mulțumesc și vă salut și mă scuzați de inoportunitate și he, he, vă aștept la Colonia Burlacilor...

Se depărta marțial ducînd cu sine lăzu de prăjeală și miros de sudoare veche, lăsîndu-l îndurerat și nedumerit cu vieteata aceea catifelată la piept, temurînd în, puțin parcă mai potolit, trimițîndu-i căldura prin subțirimea cămașii.

Încearcă să-și aducă aminte cînd îl văzuse ultima oară pe cel ce-și anunțase moartea apeland la simbolul contopirii celor două stele din constelații vecine? Ce legătură fantezistă, proprie lui, menită să deruteze sau să impresioneze pe cei din jur, însinuase?

Procyon și Sirius; distanța celor cinci ani lumină ce le separă, comprimată în trei zile! Despre asta nu-l auzise vorbind niciodată. E-zaviv și nebulos, îi explicase adesea, febril, teoria „undelor paralele” dovedind, susținea el, și existența lumilor paralele. Cu alte cuvinte, existența simultană (în paralelaxie diferite parca?) a unor civilizații similare, prezente însă pe alte coordonate, în funcție, nu de altcîtura știută a Universului ci, de „unde nevăzute” care ne separă în Timp și Spațiu dînd iluzia singurătății dezolante a pămîntenilor.

Pe baza acestei teorii năstrușnice se înversunase să susțină că e suficient ca din două puncte opuse, indiferent la ce distanță aflîndu-se unul de altul, să propagi spre un loc de inițiere X, unde de acoloși fel pentru ca ele contopindu-se, să transmită spre pămînt forța lor, cu constanță egală, ani și ani de zile, chiar independente de sursa care le-a emis. Fiindcă, susținea el, orice energie eliberată, cit de infimă, se înscrie în Marele circuit cosmic, revenind ciclic spre locul de unde a fost emisă. Teoria monadelor, zicea, a acelei părți din alcătuirea corpului uman numită altfel „suflet”, care se furizează din trup spre Spațiul inițial.

De aici explicația că orice cadavru cîntărit imediat după instalarea morții cîntărește mai ușor cu nu știu cite sutimi de grame... „Mai tirziu, mult mai tirziu, Andrei citise o informație stranie în legătură cu un fenomen inexplicabil. Era vorba de apariția pe ecranele televizoarelor dintr-un stat American, a „miriei” unui post de emisie care funcționează în urmă cu 30 de ani în Mexic și care își încetase activitatea. Și, totuși, după 30 de ani, spectatori, stuporizați, au avut prilejul să revadă (unul dintre ei), reapărînd emblema unui post TV, de mult inactiv... Truc? Iluzie optică? O glumă a stațiilor pirat? Sau...?”

„Monada mea, zicea Profesorul, se va întoarce în Circuitul universal. O vei simți la temple unori, dragul meu, ca pe o vibrație de fluturi nevăzuți. Să nu te sperii, voi fi eu în ipostază nudă. Mi se va face dor de tine și mă voi abate din drumul meu predestinat, din Marele arhipelag al galaxiilor spre a-ți face o vizită...”

Își aminti că-l văzuse în urmă cu două luni, exact în ziua de 23 august, după amiază, cînd îl vizitase umîndu-l cu sprinteneala și seninătatea sa, privindu-l luminos cu ochii de-un albastru indescriptibil, de culoarea safirului filtrat în lumina amurgului, cu fața lui osoasă și prelungă și nasul prominent, strîcînd armonio-

nia fizionomie, și cu o nară sfîrtecată, o nară din care lipsea o porțiune de mărimea unei monede.

Întrebîndu-l, odată, în legătură cu acest accident mai puțin obișnuit, Profesorul îngălmasese ceva despre un ins care, într-o noapte, fără vreo pricină anume, îl agresase mușcîndu-l. N-a aflat niciodată nimic, susținea el, despre identitatea individului ce izbutise să-l slutească cu o asemenea cruzime. (Mai tirziu avea însă să-și spună adevărul despre acest accident).

În ziua aceea venise din birlogul lui nestîlucit, cu o floare de cîmp în mină, o luminărie galbenă cu frunze groase, pe care i-o întinse fără vreo vorbă.

Era gătit de sărbătoare, cu cravată și pălărie de fetru cu boruri largi, și ochii lui translucizi ascundeau o vioioșie reținută.

„Vin de la defilare, declară el spre uimirea lui Andrei, nu m-au primit și nici n-am îndrăznit să intru în coloanele organizate, am așteptat pînă la sfîrșit după ce au trecut cei din fanfara și oamenii de ordine și apoi am pornit-o în spatele lor, de unul singur, cu un buchet de flori în mină pe care l-am aruncat spre cei de la tribună gîndindu-se, probabil, la tradiționala supă ardelenască. Unii se pregăteau să co-

boare, alții chiar coboriseră, dar s-au întors curioși în clipa în care am apărut, să mă vadă.

Nu știu ce-i cu mine și mă priveau miraliți ca pe un nebun, clișiva m-au aplaudat amemic și eu le-am răspuns ridicînd de citeva ori pălăria. După ce am trecut de porțile sacre, un milițian curios dar politicoz m-a întrebant scrutîndu-mă bănuitor, ce căutam ultimul la manifestatie?”

Și eu i-am răspuns că cel din urmă vor fi cei dinții și că nu-l trebuia lui dacă un cetațean onest și republican se bulucește în primele coloane spre a scăpa de perindarea tradițională, sau că așteaptă scurgerea multîmii preferînd o manifestare singulară...

Milițianul s-a holbat stupefat de explicație și nu știu dacă, impresionat de pălăria mea sau de insolența argumentelor, m-a salutată făcînd stînga-mprejur, grăbindu-se spre celebritate tarabe unde se inghesuiau nădușiți demonstranții în așteptarea cremwustilor cu muștar și a berii încălzite de soare...

Iăș iepurele din brațe și acesta rămase nemiscat pe covorul cu desene ombice, pipăind aerul cu nările sale despicate.

Deci, trebuia să meargă să caute strada aceea, de fapt o intrare, după cum reieșea din laconicul bilet. Încină să apeleze la serviciul de

pompe funebre, cunoștea acolo un ins deosebit de expeditiv „specialist dîrîcar, muncitor prestator clasa unu” cum îl plăcea să se auto-cualifice, un profesionist cu tradiție în familie: „noi am fost dîrîcari din tată-n fiu”, care îngropa, adică se ocupa de înhumarea oamenilor mai importanți și era todeauna prezent la căpătîiul vreunui fost ștab trecut în lumea drepților.

„Păi, stimați tovarășii, eu imi depășesc planul dină de jumă, chiar și pe linie de valută, mie descuri Cîi și kînăși n-am terminat...”, argumenta el vorbind despre promptitudinea și priceperea sa.

Amîină însă pentru a doua zi. Vroia să meargă singur, cuprins de o ciudată curiozitate, să depiteze acea „colonia a burlacilor” al cărei reprezentant ce abia plecase îl intrigase și-l buimăcise, în același timp.

Traversă orașul spre Soseaua aeroportului într-un autobuz hodoroșit, ca un sicriu ambulant, în interiorul căruia stăruia un miros sufocant de benzină și usturoi. Întrebă taxatoarea despre adresa cu pricina dar aceasta ridică înroșită din umeri (tocmai se visa tînră în rombica de mîreșă probabil) și-î răspuse să coboare la capăt și să întrebe acolo, că ea nu-î birou de informații.

Cu cit înaintau spre periferie, autobuzul devenea tot mai gol. La un moment dat, rămase singurul pasager și, se amuză ascultînd dialogul dintre șofer și taxatoarea. Vorbeau ceva despre „tuse” și șoferul, un individ cu mustață stuțasă, răcni spre a acoperi zgomotul năpraznic al motorului, injurîndu-l cu o plăcere rară pe un oarecare Duma, un fel de sef de gară) care, se pare, îl repartizase cel mai prost autobuz „un c... pe roți” flindcă, argumenta conducătorul rabei, „jo nu l-am dus purcel de lapte, tu-l în lărbă pe mîsa de mirlan, că n-am de unde floare, că șed la bloc și...”

Restul cuvintelor se pierdură acoperite de zgomotul claxonului. Șoferul puse o frînă cumplită, autobuzul era gata-gata să se desfacă în bucăți și, deschizînd geamul, începu să explice unui ins ce traversa trîgînd în urmă-un căruț rudimentar, „cit de timpit îl făcușe draguțului Dumnezeu, sau era surd, sau ce dracu, își caută moartea cu lumina și se bagă ca boul sub roți?”

Taxatoarea trezită din toropeală și apatie rise amintindu-și chestia cu blocul și cu porcul și începu să fredoneze Inevitabil: „cine s-o mutat la bloc / de craciun nu taie porc...”

Cobori la capăt și rămase o vreme nehotărît, așteptînd pe cineva, vre-un trecător, pe care să-l întrebe, cam pe unde s-ar afla Intrarea clopotului.

Desluși în dreapta poarta cimitirului „Eternitate” pe arcada căreia un inger de gips, cu minile împreunate și cu o aripă ciuntită, aștepta pios, proiectat pe cerul limpede ca un simbol al resemnării. Ceva mai încolo, o aglomerare de construcții bizare înecate în federă și, mai în stînga, coșul de cărămidă al crematoriului, încrămpea într-o așteptare sumbră, din gura căruia nu ieșea nici o umbră de fum.

Era sfîrșit de octombrie, o zi leneșă și caldă cu aer somnoros și greu de ultimele mîrșese toame. Dendată, pe deasupra capului, îi trecu o umbră neagră și compactă vîlînd metallic. Simți aerul vîlîrînd și văzu aterizînd, dincolo de gardul cimitirului, un stol de grauri cîzînd ca un lintolul negru peste larba groasă a mormintelor. Se înfioră. Avea senzația, pentru o clipă, că cineva nevăzut manevrasse, deasupra capului său, o imensă coasă de metal, gata-gata să-l decapiteze. Surise. „Cine se teme de moarte e încă viu”, ar fi perorat Profesorul inventînd un aforism.

Și-l aminti din dimineața în care trecuse să-l vadă, în urmă cu un an, la redacție, întrebînd malițios la telefon dacă „tovarășul ziarist Albu poate primi un individ surclasat de viață, jalnic ca înfășurare, dar extrem de deștept și gata să-i ofere un subiect de senzație...”

Încercă să se eschiveze, propunînd o întîlnire, undeva în oraș, după orele de program, dar Profesorul fu de neclintit și, el îi făcu bon și-l trimise la poartă. Era singur, ceilalți colegi erau pe teren, așa că se văzu scutit de comentariile

ieri, azi, miine”, un dialog ilustrat în tre savant și scriitor despre acest oraș pe care cei care îl tubesc îl vorbesc de rău.

● Apariția actriței Violeta Andrei în postură de cîntăreață de muzică ușoară este de fiecare dată senzațională și ne face să regretăm că n-are echivalență în marea masă a cîntăreților noștri de profesie, atît ca voce, cit și ca interpretare. Pentru că, iată, o actriță — e drept, de primă mină — poate da oricînd lecții de profesionalitate anonimilor care se împiedică de microfon pe scenă. Nu întîmplător ne-am oprit la cîteva nume (Margareta Pislaru, Corina Chiriac, Marius Teicu), pentru că din urmă nu mai vine nimeni. Aspirările la gloria cîntărețului trebuie înții să învețe să meargă, să respire, să vorbească și pe urmă să cînte. Și pentru asta apare ca o excepție ușor de înțeles cîntăreața extraordinară care este Violeta Andrei. Ne pare rău că o vedem și o ascultăm prea rar.

Iulian Neacsu
P.S. În legătură cu ultima „incursiune în penibil”, trebuie să arătăm că despre calomnie am avea și noi multe de spus, mai aproape de subiect. De exemplu, cineva, Y, îi spune reportierului că X a făcut și a dres, că s-a bărărit familia, că are patru pensii altmentare care corespund celor patru puncte cardinale... Și reportierul îl caută pe X care e în familie, nu plătește nici o pensie alimentară pentru că nu are de ce, n-a făcut, n-a dres... Aceasta este de fapt calomnia și nu realizeza chiar un serial: „Bucureștiul,

teatru
t

film
f

Regula
jocului

televiziune
tv

Iunie

Printre valorile autentice, propuse în actuala ediție a Festivalului național „Cîntarea României”, se află și un spectacol teatral de impecabilă înțînă artistică, jucat de amatori dar de neconceput în afara colaborării acestora cu profesioniștii. Este vorba de spectacolul „Lăpușneanul” — scene de Dan Micu, în interpretarea Teatrului popular din Rimnicu Vilcea, unde, același Dan Micu, în calitate de regizor, s-a încumetat să reia, de astă dată cu amatori, textul originalului său scenariu teatral după novela lui Costache Negruzzi, scenariu care-i adusese, în montajea de acum zece ani, de pe scena Casandrei, nu numai un mare succes și un binemeritat premiu, ci și începutul consacării sale profesionale. Temerar, căci scriitura acestei dramatizări implică un deosebit grad de dificultate a interpretării actoricești, gestul lui Dan Micu se justifică intrutotul prin valoarea și virtuozitatea interpretărilor teatrului popular din Vilcea, cit și prin faptul că noua montare nu este cituș de puțin o simplă reluare a mai vechiului spectacol amintit, ci o creație scenică independentă, cu o structură distinctă, pe cit de originală pe atît de bine articulată și de convingătoare în transmiterea mesajului ei contemporan. Lăpușneanu, în viziunea lui Dan Micu, nu mai este nici pe departe năpăstul-torul și omoritorul boierilor, ci o con-

știință lucidă și reflexivă, pătrunsă de respectabilitate în fața istoriei. Spectacolul teatrului popular din Vilcea, remarcabil, cum spuneam, prin calitatea cu totul ieșită din comun a interpretării, prin precizia și finețea acesteia, conferind detaliului scenic strălucirea lipsită de ostentație a aurlului vechi, se remarcă totodată prin bogăția și densitatea planurilor ideice care-l animă, constituindu-se astfel într-un termen de referință pentru posibilitățile actuale ale teatrului de amatori, în atît de fertila sa colaborare cu regizorii profesioniști. Scipitor și subtil, schimbul de replici necrutătoare dintre Lăpușneanu — interpretat cu aplomb de Nicolae Jivan — și Nebunul său — creat cu siguranță și vervă acută de Cristian Alexandrescu — reverberază deseori sonorile discursului dramatic în acelea ale unui discurs filozofic, a căruil prezență, pe scena teatrului de amatori, se cuvine a fi, cu atît mai mult, salutată. Interpretul teatrului popular din Rimnicu Vilcea nu sînt profesioniști. Dar, dacă nu și-au făcut o profesiune din teatru, el au marel merit de a juca teatru cu sentimentul unei ofițieri și al unei profesii de creație, care sînt ale artei adevărate și autentice, dintotdeauna.

Este de-a-juns să vezi un film al lui Sergiu Nicolaescu, oricare dintre ele, pentru a ști cum arată și cealalt. În fond, ele nu sînt decît dueliuri ale acestuia făt-Frumos, duelgiu de profesie, cu balaurul și de fiecare dată victoria sa este incontestabilă, răul de pe lumea aceasta mai pierde un cap, iar noi, spectatori, plecăm acasă liniștiți, mulțumiți că are cine să ne apere. Dacă toată lumea are supermani, de ce nu l-am avea și noi pe al nostru? Acest comisar Moldovan care moare și învie ca în basme, erou ideal de benzi desenate, prietenul tuturor sărmanilor, trage cu pistolul ca un zeu bun și inteligător, cu desăvîrșită noblete, deplin stăpîn pe regula jocului. Dacă vrem cu tot dinadinsul putem să găsim și un arbore genealogic al acestui aristocrat al duelului. Părinții săi mai trăiesc și acum în westernuri, rudele sărace co-boară și ele din Dickens, din romanele sentimentale pentru și cu guvernante și mai are strămoși, cu siguranță, și în incoeruptibili din epoca prohibiției, pe care îi vezi trînd aievea în fiecare gest al său. Ca într-un demn urmas, trăsăturile înaintașilor pot fi recunoscute ușor în portretul său și lăudabil este faptul că a știut să ia de la dinșii tot ce e mai bun... Ce legătură avem noi cu toate acestea? S-ar putea să avem. În cazul în care ne lipsește cultura și nu i-am cunoscut personal strămoșii, în cazul în care și pentru noi filmul este un joc așa cum este și

pentru Sergiu Nicolaescu, o plăcută pierdere de timp de la care așteptăm să ne scoată, pentru două ceasuri, din priza noastră cotidiană, nu putem să-l fim decît recunoscători acestui virtuoz al ficțiunii, acestui cavalier al dreptății care își trăiește basmele cu convingere, cu dăruire.

În Duelul, ultimul film al lui Sergiu Nicolaescu, balaurul legionar mai pierde un cap, iar comisarul Moldovan mai cîștigă o victorie. Scenariul scris de Vintilă Corbu, Sergiu Nicolaescu și Mircea Burada, ne familiarizează (sau ne readuce în atenție) cu lumea copiilor sărmani, hoți de buzunare, din Oliver Twist — patronați aici de simpaticul lor tutore supranumit Limbă, alias Jean Constantin —, care vorbesc într-o foarte doctă limbă românească din ore de cite ori se îngroșă gluma... Dacă facem însă abstracție de descendența de la care se revendică Sergiu Nicolaescu, nu putem să nu recunoaștem în el același cineast subțire dintotdeauna, un regizor care știe regula jocului și reușește să o impună întregii distribuții și tuturor celorlalți colaboratori. Așa cum spuneam și altădată, Sergiu Nicolaescu are un stil. Sergiu Nicolaescu se joacă bine, se joacă minunat, ca un bărbat în toată firea, dînd de gîndit numai celor care, de teamă să nu piardă începutul filmului, au uitat corbă fierbînd pe aragaz.

ESEU Fantasticul, dimensiune a «prozei scurte» românești (XIV)

dacă Sărmanul Dionis este, indiscutabil, o capodoperă a navelor fantastice grație și caracterului și al operei în sine, în schimb, cealaltă mare năvălă nesecăciată de aceeași factură, postuma **Avatarii faeronului Tiă**, impresionează prin receptivitatea la modalități ale fantasticii dintre cele mai diferite. Din acest punct de vedere examinată, scrierea se dovedește a fi un adevărat breviar al fantasticii din întreaga operă narativă a lui Eminescu. Și este de presupus că dacă **Avatarii faeronului Tiă** ar fi fost încheiați sau dacă manuscrisul, existând ca atare, s-ar fi păstrat în integritate, un asemenea atribut ar putea deveni năvălă în sine, chiar și în forma ce-o avem la dispoziție, cum spuneam, năvălă dezlănțuită un timp de observație realmente fascinantă pentru excepționalele disponibilități ale scriitorului în ceea ce privește marile linii de forță ale manifestării fantasticii în literatura noastră. Într-un asemenea context, desigur, este concludent însuși faptul că exegeza istoric-literară consacrată năvălă abundă în referința la surse având cele mai diverse naturi și la autori a căror valoare de asemenea oscilează spectaculos. Astfel, limitându-ne numai la trimiterile vizibile, contaminează și interferențele propriu-zis literare, făcute de G. Călinescu în de-cum cunoscuta sa teză de doctorat (**Avatarii faeronului Tiă**, „Junimea”, 1979) sîntem literalmente socotiți de bogăția datelor și faptelor relevante. Semnificativ, mai presus de orice, este însă constatarea că Eminescu explorează și (am zice) experimentează marea diversitate de formule ale fantasticii identificate în aria vastă a literaturii universale cu fătăși dețasare creatoare. Pe marea noastră scriitor nu pare să-l interesea ideea de a opta pentru o anumită formulă (propusă, între alții, de Shakespeare, Goethe, Schiller, Novalis, Gautier, Poe, Hoffmann, Tieck, Arnim, Bernardin de Saint-Pierre, Jean Paul etc., etc.) în sensul de a se conforma cu strictete riguroasă a ceea ce a da, astfel, la ivaală o narativă exemplară în raport cu modelul ales. Avînd el însuși un mod de percepție titanian, precum în toate compartimentele creației sale, Eminescu tratează sursele ce li ies în cale ca pe o ideală „materie primă” aptă să-i servească de minune intenția creatoare personală. Interpretat dintr-un asemenea unghi, amintim studiul călinescian despre **Avatarii faeronului Tiă** spune tot despre ceea ce s-ar putea numi model eminescian: ciclopie de a trage întreaga bogăție de fapte acumulate prin cunoașterea tezaurului cultural-artistic universal pe făgașul propriilor tentative creatoare.

Dată fiind complexitatea ideii tematice (enunțată încă din **Archaeus**, intructiv e lucru stabil că aceasta ar fi urmat să constituie o insolită introducere teoretică la acțiunea din **Avatarii**...), este lesne de înțeles marea anvergură epică la care realizarea tinde năvălă. Dealtmîndri, mai exact ar fi să scriem deosebit de interesant și de curioasă compoziția narativă relativ autonome care se circumscrie așa-zisei „năvăle de încadrare”, al cărui început ar putea fi, eventual, fragmentul **Archaeus**, pentru că la sfîrșitul ei să nu putem referi, de vreme ce scrierea este neterminată. Așa cum este înțeles dintr-un „context” din **Avatarii faeronului Tiă** propune atenției citiva structuri narative de sine stătătoare frapante prin stringenta conlucrare dintre ideatica existențial-metafizică și categoria fantasticii. Cea dintîi „micronovelă” este, bineînțeles, aceea în care se descrie sfîrșitul lui faeronul Tiă. Izbitoria din primele rînduri este propensivă descrierii romantice de a transcende funcția strict decorativă și de a-și asuma sarcina de a ne apropia de tema fantastică a „micronovelei” grație insidioasei sale unde de mister. Fastidiozitatea exotico-erotică a peisajului, cunoscut deja din poemul **Egiptul**, acum beneficiază de acel dinamism epic subteran specific descrierilor în proză, capabil a reliefa cu mai multă concretețe realistica miscarea neîntreruptă a existenței lumii surprinse în multitudinea fazei de manifestare primordială mitică. Cu alte cuvinte, operația de delimitare a locului și timpului acțiunii refuză orice tentație a cantonării în enclavismul static. Și de data aceasta arta descriptivă eminesciană excelează prin darul poeticii îngustă și largă, prin abilitatea lucrurilor și drept urmare, prin turburența surprinderii a fantasticele mișcări genezice, în ordine nu numai cosmic-umană ci și mitic-istorică. Magnificul turnul interior, cu ritmul lui răscosilor tocmai prin inepetăzătoare exaltate cu sine, confort înseparabil al lui, poezia este deosebit de nesimțită, dar cu mare forță de persuasiune, ceea ce bineînțeles, înconfundabilă undă de mister difuz înfricoșător, tipic artii fantasticii la Eminescu:

„Sara... sara... sfînta și împiedea mare și în tinde pinzările transparente de azur sub luna mare-nălămie depărtată a cerului trece ca un măr de aur în cerul de nimic în cerul albastru, pustile Nubiel lumesc verzu-sor cu cîmpii de gheață, pe care a căzut o ninsoare ușoară și

Memfis, divina Memfis, își ridică coloselele ei ziduri nîșe de lună în depărtarea țării... pare că într-o noaptea din vază și nîșe deodată o pubere de diamant peste toată lumea și urmele acestei străluciri ar fi numai și-năduci aerul dulce al Egiptului și numai Nilul își leagăna mișcătoarele și lungile lui maluri de papură printru care curg ogînzile lui mari, cari reflectă lumina cerului și pare ca apele lui mișcîndu-se una peste alta ca înțojii de cristal mișcîndu-se una în adînc cîntarea-cîntărilor.”

Nu putem să nu luăm aminte la frecvența — în a doua parte a pasajului — a derivatelor lexicale provenite din rădăcina verbului a mișca, derivate subliniate de noi, cărora și se adaugă alte cuvinte și expresii evident investite cu aceeași funcție, adică „mișcare”, „mișcare”. Ceea ce, nu mai incapa îndoaia, ne previne asupra faptului că, departe de a urmări scopuri în sine, dimpotrivă, fastuoasa descriere are menirea de a ne pregăti pentru a intra în straniu „joc” al „poveștii fantastice incorporate de „micronovelă”. De alfel, „captura” ce se produce în mediul în priză descriptivă, prin apariția firului epic dat de ivirea lui, pe de o parte, de altă parte, de interogația filosofică reprezentată, așadar, momentul saltului în miezul demersului fantastic, ciclul, în fine, acum, facem cunoștință cu protagonistul narativului, „boiașul rege Tiă”.

Renunțăm a mai înainta pe pista descrierii critice amănunțite (altfel, o operație extrem de tentantă, pentru că numai procedînd într-un asemenea chip ne apropiem întru-cîtva de inanalizabilul volum fantastic al năvălei), în continuare ne vom limita doar la actul de „inventariere” a elementelor strict materiale înscrise în arsenalul complexului tehnic fantastic, minuite de autor. Ca detaliu s-a reținut deja precizarea că „boiașul rege Tiă” călătorește pe apele Nilului într-o lună nu numai mică, dar și neagră. În aceeași ordine de idei sînt de luat în seamă alte două asemenea detalii identificate în pasajele medii următoare: unul referitor la corvoare ce încadrează frunța însingurată a erou: „In jurul nălei sale frunți o eună de flori de mac... de flori a uitării și a somnului...”. Altul este inserat în descrierea palatului în care regele pătrunde după ancurarea lui în lumă: „...într-o încăpătoare de marmură în care se afla un grup de marmură, în care se afla un grup de marmură, în care se afla un grup de marmură...”.

Însă, unul din momentele fantastice cheie înscrise pe axa epică a întregii năvăle și asupra căreia se cuvîne să zăbovim îndelung este, evident, acela al trecerii eroului în stăpînire a ceea ce am numi „vestibulul” magnificului lui existențe de „archaeus”, intră în stăpînire a trapeului vestic. Într-o atare situație, reconaștem semnificația ce ne este cu neputință a duce mai departe descrierea altfel decît cu textul în față: „Deodată puse ferestele înalte căzura lungi perdele roze... și își rămase în sala întinsă într-un tineret trandafir înguscuit de lumă lînel, ce plutea asupra Egiptului. Memfis dispăruse de sub piciorul lui... el rămase singur, cu gîndurile lui negre... Noaptea tăcea... El se prîmba prin umbra trandafirilor a sălii în lalarii lui negru-strălucit... apoi scoase din sin o floie de [..] dintr-un singur amestec, lău o cupă stîră, dintr-un [..] mare, pe care o implu cu apa sără a Nilului. Destupă floia și turnă trei picături de corneală din ea peste apa din cupă și apa deveni încet-încet înțel galben ca un aur diafan, apoi roz ca cerul aurorii, apoi albastru și adîncă ca albastrimea cerului.”

— Peste cinci mii de ani, sopti el surzînd... O, Rodope, Rodope!”

Nicolae Ciobanu

NUMELE POETULUI Olga Neagu

autoarea Olga Neagu vietăste în Roșia, cu cele mai alese sentimente pe Aleea Trandafirilor, ea fiind în fapt, cum o arată și poezia pe care o scrie, o bună simțită de oțetă. Despre volumul ei de debut au scris criticii literari atât de serios încît nu ne mai rămîne decît obligatia să le transcriem cuvintele: „Rostire dezvoltată, metafore deja (ori încă) tulburătoare, în aproape tot ce scrie Olga Neagu se află semnele unei ciudățenii forțate și ale unui talent despre care cred că pot să mărturisesc”. (Mireuca Martini, „R. L.”, februarie 1973); „Imaginația lirică, bogată și diversă, ordonată toți de câteva simboluri persistente găsește forme adecvate de travestire a sentimentului sugerînd cînd senzualitatea trăirii personale, cînd puritatea interogației a stării de minte, mereu sub regimul unei năvăle sentimentale între dor și prezentă. (...) Dincolo de aspectul ca și zăc asa tematic al lirismului tinerei poetese, remarcabilă rămîne expresia poetică în care miscarea inefabilă a trăirilor își afirmă prezența. Versul, fie el liber ori de mîsură, este înțeles și înțeles în mod didactic, dovedind prospectia percepției și de tensiune expresionistă, semn al coincidentei tumultului lăuntric cu vocabularul colportor”. (Laurențiu Ulci, „R. L.”, aprilie 1974). „Ceea ce se poate și ceea ce nu se poate imagina” (Editura „Albatros”, 1974) este un volum de poezii în care citii cu plăcere astăzi toți, numai cîteva poeme de „rigoare clasică”: „Iubite, bibind, și vinovata plee / mă-nțore de-atita noapte hai-nel-mi sint ude / ceva ciudat mi se întâmplă: / trec / prin soarel meu cerul nîș / strig; / nimeni nu aude. / Uly lot de adevăr de ai de moarte / cu arma-nîșă, o, să mă întescă vrea (pedepsa e-am plecat de tine prea departe ?) / și căd mereu și cerbil mă îngroapă, / minai din spate de-o țiere grea.” (Iubite).

„Noul ei volum de poeme... Mandat pentru aducea ceea zăpzi”. Sub banul voinței de stil și de reechilibrare interioară, de însurare a experienței trăite; catenul pus drept epigraf: „deodată cînd nîș / imi vine să strig / prin metaforă / ca-ntr-o pădure de frig / rezumă prietă zăpzi, cerc / și izăv în extazie lirică spontană caducitate a populu trecut / în ghicță”. Spunem, la început, că poezia pe care o scrie Olga Neagu și trădează originea otenească, și în acest volum, dincolo de autenticitatea și profunzimea sentimentului, autorea e tot timpul ispitită de „vorbii” o anumită dîmă și singurul lucru încă supător în noua carte a Olgiei Neagu.

Tentață de universal de simboluri tradiționale, culturale, poeta depășește simpla glosă lirescă adeseori reușind să ne convingă că poezia răsună în noi, că ea este o parte și a potența și a programa mai profund existența.

Dintre frumoasele poeme ale acestei cărți, dîmăm în întregime „Vezi, nîșe pe Banat”, pentru grația rostirii și știința subtilă de a pune surdina pornirii sentimentalistă, gata să trîmbăie în corbuză, „Veni, nîșe și iomuri / cu fulgi absurd de albi și nelumesti / și într-o rană vie a unui scenariu / renaște Eminescu din eter / și nîșe pe Banat și e lanuriu / și voi, / și hano nîșe pe Banat / ca-ntr-o radio grafie cu mult bari / se vede petrecîndu-se o stea / și nîșe pe Banat și e lanuriu / urmele mele grave pe zăodă / pentru altele vise fulguri onorariu / strivesc galaxia țerii nomaș / cînd nîșe pe Banat și e lanuriu”.

— Peste cinci mii de ani, sopti el surzînd... O, Rodope, Rodope!”

Cezar Ivănescu

VOCALIA SİNTEZEI

Un recent volum de **Contribuții la istoria literaturii române vechi** aparțin Editura științifică și enciclopedică ne demonstrează încă o dată marea autoritate științifică pe care Dan Zamfirescu, autorul său, și-a câștigat-o în interpretarea sistematică a culturii române din epoca feudală ca de altfel a spiritualității noastre în general. Fundătia sa bazată pe o cunoaștere intimă a civilizației românești medievale, pe o deschidere de largi perspective în bizantinologie, pe asimilarea celor mai acute probleme ale slavistici și indeosebi pe aprofundarea semnificațiilor actuale ale acestor vase domeniului cunoașterii a fost decisivă în realizarea efortului din cele mai importante achiziții realizate de istoriografia ideilor din România în ultimele decenii. Continutul tradiția strălucită a preocupărilor unor iluștri înaintași ca Timotei Cipariu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Ioan I. Bogdan, Constantin I. Giurescu, N. Iorga, Constantin C. I. Giurescu, N. Cartojan, P. P. Panaitescu, Dan Simonescu, distinsul și respectatul sau magistrul, și alături-nu-se azi unor personalități ca Gh. Mihăilă, Al. Piru, Alexandru Dulu, Emil Turdeanu, Șerban Popovici, Pandele Olteanu, Virgil Cândea și Dan Horia Mazilu, neobosit animator al studiilor de literatură și civilizație română feudală Dan Zamfirescu a reușit, printr-o pasiune exemplară, întregită de acerbă documentară, de a putere de sesizare larg cuprinzătoare a epocilor și personalităților aduse în discuție dar, indeosebi, printr-o rigoare a demonstrărilor care a spulberat, pur și simplu, tezele adversarilor, să dea o nouă strălucire unui domeniu istoric pe care de fascinant pe atât de intim, de variat în aspecte nebănuite încă.

Rezultatul principal al acestor eforturi sistematice a fost o nouă înțelegere a marilor valori umaniste ale literaturii și culturii românești în epoca feudală. Pe un plan mai larg ele au însemnat o contribuție esențială la ceea ce Dan Zamfirescu însuși numește în recentul volum „marea proces de constituire a noii conștiințe de sine a culturii românești, a noii conștiințe de sine a poporului român prin cultura” (pag. 10). Interpretînd personalități centrale și reprezentative ale spiritualității românești din secolele XVI—XVIII: Neagoe Basarab, Nicolae Orlas, Miron Costin, Mitropolitul Dosoftei, Ion Nețuce, sau Dimitrie Cantemir, istoricul de azi Dan Zamfirescu se manifestă cu o eruditiă filologică, de fermentul cult al valorilor clasice.

Un loc aparte în economia volumului îl ocupă studiul istorico-filologic al Cronicii domniei lui Mihail Viteazul (Cronica Buzestilor). După manuscrisul 2591 B.A.R. confruntat cu „Letopisețul cantacuzinesc și cu manuscrisul de la Neamtu”. Studiul este însoțit de editia cronicii — prima a textului din manuscrisul 2591 — utilizînd rîndurile de transcriere efectuate de Mihail Viteazul și de transcrierile adugate de el însoțite de comentarii și judecări politice, ca și în tratatul de istorie și în această formă a ajuns pînă la noi. „Cronica Buzestilor” este tocmai această istorie a lui Mihail Viteazul scrisă din punctul de vedere al principailor săi susținuți de Mihail Viteazul în perioada de guvernare a lui. Cronica Buzestilor reprezintă o redactare strîns dependentă de cronica oficială, urmînd-o riguros în osatura ei, particularizînd-o însă cu accente favorabile Buzestilor. Varianta nealterată a textului Cronicii Buzestilor se păstrează astăzi în manuscrisul Sima Buzescu, 2591 B.A.R., manuscris nr. 13 de la ministrirea Neamtu și Ms. 340 B.A.R., o simplă copie fidelă, după Ms. 2591, publicată de Ilie I. Georgescu. Dan Zamfirescu ne dă prima editie a variantei din ms. 2591 B.A.R., însoțind-o de foarte substanțiale comentarii și de foarte multe variante ale textului (editat în 1961 tot de Ilie I. Georgescu) și la manuscrisul de bază al ediției critice a **Letopisețului Cantacuzinesc** (Editura Academiei 1960) actualmente înregistrat sub cotă 312 la Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei.

Valoarea istorico-documentară și nu numai puțin literară a acestei Cronici Buzestilor este excepțională. Pentru istoria politică a româniei ea a fost întotdeauna un izvor capital referitor la epoca lui Mihail Viteazul. Pentru istoria literară ea reprezintă cea dintîi creație originală scrisă în limba română, „nașterea” epocii literare românești și nu numai în forma de „Cronica Buzestilor” (pag. 404). Așadar publicind manuscrisul 2591 B.A.R., confruntat cu **Letopisețul Cantacuzinesc** și cu manuscrisul de la Neamtu, Dan Zamfirescu ne pune în față un text fundamental pentru istoria noastră în epoca feudală.

Deosebit de semnificative sînt în recentul volum caracteristicile lui Dan Zamfirescu le face pe seama activității științifice a unor mari erudiți din domeniul său de cercetare. Despre P. P. Panaitescu el scrie, de exemplu, că toate contribuțiile sale „se caracterizează printr-un efort statornic de a pătrunde, cu ajutorul unei informații folositoare, în semnificațiile actuale ale datelor, la procesele istorice sau culturale în care ele se integrează și pe care le definește” (pag. 219). Despre Dan Simonescu, Dan Zamfirescu a realizat ceea mai pătrunzătoare sinteză din cite avem pînă acum, precizînd că el „face parte din epoca fostă de invățătură dar și prin forma” (pag. 404). Așadar publicind manuscrisul 2591 B.A.R., confruntat cu **Letopisețul Cantacuzinesc** și cu manuscrisul de la Neamtu, Dan Zamfirescu ne pune în față un text fundamental pentru istoria noastră în epoca feudală.

Deosebit de semnificative sînt în recentul volum caracteristicile lui Dan Zamfirescu le face pe seama activității științifice a unor mari erudiți din domeniul său de cercetare. Despre P. P. Panaitescu el scrie, de exemplu, că toate contribuțiile sale „se caracterizează printr-un efort statornic de a pătrunde, cu ajutorul unei informații folositoare, în semnificațiile actuale ale datelor, la procesele istorice sau culturale în care ele se integrează și pe care le definește” (pag. 219). Despre Dan Simonescu, Dan Zamfirescu a realizat ceea mai pătrunzătoare sinteză din cite avem pînă acum, precizînd că el „face parte din epoca fostă de invățătură dar și prin forma” (pag. 404). Așadar publicind manuscrisul 2591 B.A.R., confruntat cu **Letopisețul Cantacuzinesc** și cu manuscrisul de la Neamtu, Dan Zamfirescu ne pune în față un text fundamental pentru istoria noastră în epoca feudală.

Deosebit de semnificative sînt în recentul volum caracteristicile lui Dan Zamfirescu le face pe seama activității științifice a unor mari erudiți din domeniul său de cercetare. Despre P. P. Panaitescu el scrie, de exemplu, că toate contribuțiile sale „se caracterizează printr-un efort statornic de a pătrunde, cu ajutorul unei informații folositoare, în semnificațiile actuale ale datelor, la procesele istorice sau culturale în care ele se integrează și pe care le definește” (pag. 219). Despre Dan Simonescu, Dan Zamfirescu a realizat ceea mai pătrunzătoare sinteză din cite avem pînă acum, precizînd că el „face parte din epoca fostă de invățătură dar și prin forma” (pag. 404). Așadar publicind manuscrisul 2591 B.A.R., confruntat cu **Letopisețul Cantacuzinesc** și cu manuscrisul de la Neamtu, Dan Zamfirescu ne pune în față un text fundamental pentru istoria noastră în epoca feudală.

Deosebit de semnificative sînt în recentul volum caracteristicile lui Dan Zamfirescu le face pe seama activității științifice a unor mari erudiți din domeniul său de cercetare. Despre P. P. Panaitescu el scrie, de exemplu, că toate contribuțiile sale „se caracterizează printr-un efort statornic de a pătrunde, cu ajutorul unei informații folositoare, în semnificațiile actuale ale datelor, la procesele istorice sau culturale în care ele se integrează și pe care le definește” (pag. 219). Despre Dan Simonescu, Dan Zamfirescu a realizat ceea mai pătrunzătoare sinteză din cite avem pînă acum, precizînd că el „face parte din epoca fostă de invățătură dar și prin forma” (pag. 404). Așadar publicind manuscrisul 2591 B.A.R., confruntat cu **Letopisețul Cantacuzinesc** și cu manuscrisul de la Neamtu, Dan Zamfirescu ne pune în față un text fundamental pentru istoria noastră în epoca feudală.

Cărturarul epocii vechi au un orizont răsăritan; extinderea acestui orizont, spre toate punctele cardinale, se face treptat (...). Cultura veche românească și în cadrul ei literatura (...) este în primele ei secole, expresia și oglinda acestui ethos format în cadrul unor realități istorice care dau poporului român sentimentul unei prezențe politice majore, un rol direct și nu o dată însemnat în istoria continentului (...). Tocmai această conștiință de sine, această demnitate calmă, această înrădăcinare în sufletul național și în realitățile autohtone, această calitate majoră de a da măriturie despre timpuri de glorie și înălțate pe timpul de tîmpă dar și în domeniul spiritual și contera literaturii române vechi originalitatea și permanența” (pag. 84—86).

Originalitatea, puterea de seducție și indeosebi valoarea de excepție a marilor creații ale literaturii române vechi sînt urmărite de Dan Zamfirescu din variate perspective. Opera lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție, prin rolul pe care îl joacă în istoria noastră culturală și în dezvoltarea ideilor politice, filozofice, diplomatice, teologice și pedagogice pe care diversele ei capitole le evidențiază dar indeosebi a valorilor sale emoționale, așadar ca realizare artistică. Cunoșcător profund al operei lui Neagoe Basarab „are o valoare de excepție

atelier literar

poșta redacției

N. GULLMAN: Citeva lucruri promițătoare: „Poetul”, „Am învățat că”, „Întimplare”. Desigur, aveți dreptul să le numiți poezii. Și n-aveți nici un motiv să vă cereți scuze. Succes la examen!

I. C. OANCEA: Pagini aride, greoaie, rigide, lipsite de scrișitate și de înțeles, în care, totuși, uneori, pare să se ivească o cită o vagă adiere lirică. Să vedem, în continuare.

ANCA N. SOZAN: Nu sînt noutăți decisive, dar lucrurile merg, pare-se, spre o mai deplină cristalizare, spre un plus de pregnanță și semnificație („E-moție”, „Falsul nor”, „Tensiune”).

DOMINIC DIAMANT: În general, mai puțin inspirate (și finisate), de data asta. Mai bine, în „Dacă în pieptu-ți inimă mai bate”, și mai ales, „Fînă la capăt”.

ANA GRIGORE: Citeva pagini frumoase („Reîntoarcere”, „Existență”, „Reîntoarcere”, „Trepție”) printr-un stil mai puțin rece, invadate de prozism.

DOINA I.: Am primit scrisoarea.

DOINA ANTONI: În general, lucruri modeste, convenționale. În paginile satirice („Sisif”, „Gîstele”) par să existe, totuși, unele semne de perspectivă. Să mai vedem.

I. GRUNZ: Cînd inerția prozodică e controlată și stăpînită mai bine, lucrurile capătă miez și ecou și se înscriu în sfera adevăratei poezii: „Mai spune-mi”, „Migrație spre plus”, „Cîntec”, „Clauză”. Și mai bune, în celelalte plic: „Poem”, „Ta-

ta”, „La ora albă fix”, „Zvîrlire de ban”, etc.

DIANA E.: Notății intimiste, uneori ușor înfiorate liric și ceva mai consistente: „Voi veni”, „Ca într-o sală de așteptare”.

MĂDĂLINA GRIGORESCU: Pînă în prezent, pe locul de definență al vocații, dar semnele inițiale sînt favorabile, chiar dacă, deocamdată, minuirea mijloacelor poetice e nesigură, năivă, fără experiență, chiar dacă vorbele se aglomerează excesiv, usucă și retorice (frecvent majoritatea paginilor seamănă mai degrabă a discurs, decît a poezie). Sînt însă și lucruri ceva mai reușite („Lumea cu capul pe spate”, „În așteptarea verii”), dar obligată inițierii pasionate, a lecturii studioase, stăruitoare, lacome, rămîne pe primul plan. Tînește-ne la curent.

P. SPIRESCU: Un talent care-și caută drumul, vîslind din greu prin stufărișii literari, convenționale. Semnele unui liman, mai mult sau mai puțin apropiat, nu lipsesc: „Astrologie”, „Dualitate”, „Motiv biblic”, „Elegia zborului”, „Ieroboam”, „Discursiv”, „Mărginea mea” II, IV. Vom vedea.

DUSA OZOLIN: Improvizatii usoare, superficiale, de un nivel foarte scăzut, care nu se potrivește deloc nici cu performanțele dv. prin „alte reviste”, de care vorbiți (și care, dacă sînt reale, mi se par inexplicabile...), nici cu ambițiile dv. de poet. Explicații pe care o dați repetatelor refuzuri din partea „Atelierului literar” (chipurile, „alergia noastră față de tot ce vine de la Botanici”?!) e cel puțin amuzantă, dacă nu chiar absurdă (scrisoarea dv. e expeditivă, de altfel, din... Fără să undă vă faceți armata, iar dv. sinteti de loc, dacă nu ne înșelăm, de undeva din Ardeal!?). Ce legătură are talentul cu geografia

sau, mai bine zis, cu „împărțirea administrativă a teritoriului”, cum se zice?... E mai firesc, mai practic și mai cinstit, în primul rînd față de dv. înșivă, să căutați explicațiile însușelor personale în propriile manuscrise. Altminteri, riscă să vă furati singur citișul!...

MAITREY: Mai puțin inspirate, de data asta, mai puțin tensiune și spontaneitate și mai mult efort de condei. Ceva mai bine, în „Extaz”, „Dici-ai venit”, „Perneșta chipului” (cum zgrunțuroasă, totuși, Hipsid de fluență). Multumiri pentru frumoasa scrisoare anterioară.

VINTILĂ C.: Citeva pagini dense, dar pline de asperități, nu întodeuna mesterite pînă la neted-patină: „Mi-ai spus că Dumnezeu”, „Prin drumul se șoptea”, „Îți mîngîii sîni”.

Ș. T. B. T.: Succes!

I. DRAGOS: Caligrafii subțiri, pîndite de riscul manierismului, convenționale. De metaforă: „Cristalografie”, „Dimineață”, „Unor”, „Buletin medical”, „Buletin meteorologic”.

I. ALMAN: Același somone bune (în „Eiecte”, „Culoare”) și același nonjursuri ca și data trecută. Ați reținut din răspuns numai o parte și nu pe cea, esențială, care se referă la studiul și lectură. Oricum, jocurile purtate de-a gîndul, din așa-zisele „doine” („cu sărurișii luteri scutiți”, „cu-n gînd în gînd de gînd”), etc.) nu vă pot duce spre adevărată poezie.

MANUSCRISE NEISCALITE: „Intințire” (sic!), „Examen”, „Iubirea mea”, „Flori albe cer”, „Tristeți de primăvară”, „Râni blînde”, etc.; „Tara mea”, „Călmîna”, „Simfonie neterminată”, „Obsesie”, etc.

Geo Dumitrescu
N. R. Manuscrisele nu se înaloză.

Fă-mă să uit

Să nu mai vorbim despre alții, să vorbim despre noi;
Mai sînt doar atîtea de spus prin cuvinte,
Încercînd să devenim o ființă din doi,
Alungînd gestul sau privirea ce minte.

Apleacă-te și caută-mă cu ochii întîși
Prin amintirile și cîntecele copărilor.
Mă vei găsi pe-un tîrm de mare în amurg,
Sau pe a Timișului, a Bărăganului domoală
cîmpie.

Privește-mă cu dragoste să mă bucur de cer,
De crîni ce mi-i-oi dăruit să-i îmbrac în nopți
recti,

Privește-mă și fă-mă să uit c-o să pier
Cînd pașii ți se vor stînge printre plozi
și poteci.

V. RADU-GAVRILA

Rufe pe frîngiții

Mai întii eu fost
De trupuri jefuite
Apoi de o frîngiție
Spînzurate
O, și din suflutele lor
Stoarse, mai aud
Unorîm cum cad
în lărbă
Cite o vorbă două
Ude leoracă.

NICOLAE MIHAIL

Buletinele

anunță vreme colorată

Taxiurile morții opreau în bazarul lui Eros
Bandiții împărțeau bani cu aspiratorul
Otrhideele împărțeau parfumuri stridente
Papagali bine educați spunea la tot pasul
Bonjour madame
Bonjour madame!
Arșișii mergeau înîndu-se de idei
Femei lugubre profetizînd neantul
Am uitat poarta deschisă la intrare
și o fluență în ambele sensuri s-a răspîndit.
Stele artificiale ard pentru noi în seara
aceasta
și nu ne costă decît viața
Bombe artizanale se vind convenabil
Libertatea nu mai este un cuvînt fără ecou
Buletinele anunță vreme colorată
în culori imperceptibile
Libertatea ucide libertatea.

ISABELA ADRIANA IOSIF

Avertisment

„Tu vei uzi corăbiile esuate
Și nu furtunile ce le-au zdrobit de
stînci.
Tu vei uzi corăbiile împotmolite-n
porturi
Fără să te gîndești la miul și la algele
albele violente care le trag la fund.
Tu vei uzi corăbiile rătăcite,
Nu farul a cărui lumină brusc s-a
stins.
Tu vei uzi corăbiile-prite la jumătatea
drumului
Și nu drumul mult prea lung”
Astfel îi vorbeam aceluia cineva semăna
cu mine,
Așezat în fata oglinzii...
„Și respirația mea fierbîntă
Zgîria în luciul ei valuri”

DIANA BARBU

Tubul (obsesie)

Pe măsură ce înaintez
tubul se îngustează și
în curînd ajung
să merg în genunchi,
apoi să mă tîrîș pe burta,
mă apăsese și continu
înaintarea pînă cînd,
deodată,
datorită strîmțării excesive
a tubului,
se produce
lichefieria mea.
Și eu,
picătura cu picătura
cîrînd undeva,
spre celălalt capăt
al tubului

THEODOR FELDER

Mă caută destinul

Mă caută destinul prin frunza rugînie
Cînd picură mireme din ultimale flori
lar foștele din seve se împlesc în vie
Și-i poartă lunii trenă nopțateci cocori!

Mă caută destinul prin lăstăriș de vise -
Pădurea care însumi cărarea n-o mai știu
Si-n suflul cu relieva lăzuii ucise
Rîvesc la stihu-n care să-i dăluiesc sicriu!

Mă caută destinul prin picile lungi de ceață
În care clandestin vin tocmai din Olimp
Si-mi luminează cararea c-un licurici de gheață
Și-mi preamîntesc, trîind-o, fărîma mea de timp!

FATMA SADIC

Heifetz-Piatigorski

Pe foaia albă
cade umbra florii de cires,
din noaptea deasă
se scutură cenușă de petale
pe fruntea binlîuită
de toate furtunile lumii.
Viorile-mi trîmit în singe
valuri de durere parfumată,
soarele mă mîngîie pe pleoape -
acolo unde
trebuiau să fie buzele tale.
Mi-e dor
de-un glas de prieten
cu care să-mpart
toate durerile lumii.
Nu murim niciodată deajuns -
singele nostru rezistă
ca un strigăt nocturn
spre lumină.

VIRGINIA SOARE

Uciderea pruncilor

Uciderea pruncilor n-a servit
decît cauzei picturii,
ea nu e fost învîlătură
pentru ocrotirea pruncilor,
nici împotriva actelor absurde,
uciderea pruncilor, un prilej
de a descrie mișcarea brațului,
strălucirea săbiilor,
țipătul mamei,
multumirea monarhului,
mă întreb, cum ar arăta
un tablou cuprînzînd
o simplă cameră de gazare?

BORIS MARIAN

Ființa românească și limba latină

Urmare din pag. I

nească în locul celei grecești, latinistii au dus pînă la exces gândul lor, reformator sau formator pentru o întreagă națiune: au dat Dicționarul limbii române al lui Massimo și Laurian, care putea suna straniu într-un ceas cînd Maloescu și Eminescu aduceau limba cea adevărată, dar care astăzi, după mai bine de 100 de ani, apar drept un monument al culturii și națiunii noastre, emoționant tocmai prin învîltăta lui partinativă - nu lipsită de multe contribuții științifice - pentru limba latină.

Ar trebui ca lucruri întregi din acest dicționar să stea sub ochii elevilor de astăzi, după cum ar fi bine ca unele lucrări asupra formării limbii noastre, ca „Incoroarea de semasiologie” a lui Lazăr Săineanu (mai român decît mulți dintre cei ce l-au silit să plece din țară), să reapară, așa cum au fost publicate „Basmele românilor”, spre a se arăta cită sevă latină este în ființa noastră spirituală.

Dar cea ce ar trebui, mai ales, ar fi ca limba latină, care n-o-a făcut cu puțină vorbire, dirigență istorică și apoi ieșirea la lumină, să reapară cu titluri pline în sistemul nostru de învățămînt și astfel în modelarea conștiințelor tinere românești. Nu este sigur că francezii n-ar fi totuși francezi și cu o limbă preocupîndu-se critică sau germanică, după cum spanioli ar fi putut fi spanioli cu o limbă iberică sau de învență maura. Noi însă n-am fi fost ce sîntem țara limbii latine.

În așa măsură o avem în singe încit a fost suficientă, în Oltenia, o administrație în limba latină de două-trei decenii doar, pentru ca apoi timp de o sută și ceva de ani olteni să dea, la nivelul liceului cel puțin, cei mai buni latinisti ai țării. Dacă totuși alte limbi românești au și ele țara latină a limbii noastre, atunci cu atît mai mult trebuie să învățăm latina, prin care avem dintr-o dată acces la alte șase limbi, dintre

care trei (franceza, italiana și spaniola) sînt mari limbi ale lumii de astăzi și de mâine.

Cînd o limbă, moartă dar nu tocmai, își este atit de firească - așa cum nu se întîmplă polonezului sau ungurului cu latina - cum și de ce să te lepezi de ea? Poate pentru că trăim într-un veac în care umanitățile nu mai au încomodate față de reușitele științelor? Dar s-ar zice că reușitele acestea încep să se întoarcă împotriva omului, dacă el nu se hînuiește și din „umanități”. Iar dacă e vorba de marii oameni de știință ai timpului nostru, atunci un Norbert Wiener, un Heisenberg, un Weizsäcker ar da de rusine, cu greaca și latina lor, ca și cu impresiananta lor cultură umanistă, pe toți cei care cred că știința este oricît de puștilască vechea și încercata cultură.

De altfel, după cum se știe, limba latină nu este numai o treaptă către umanități; fraza latină - mai mult chiar decît cea greacă - prezintă și o lecție de logică. Există și o logică a vorbirii, a *logos*-ului, care ar putea fi un excelent corectiv pentru logica prea mecanică pe model matematic. Există o logică vie și suplă, una a lucidității, nu doar un calcul logic, cu noaptea lui, în care știu mașinile ce fac, dar omul nu mai știe bine ce se face cu el și cu societatea lui.

Cînd o limbă îți dă: obrișta, țărîna de-a rezista și puțința de-a uni și face o națiune, iar în actual își dă deschiderea către unele limbi de seamă ale lumii, deschiderea către cultura imbinătoare a furor-ului științific și chiar deschiderea către o logică a cîștigului gînditor, nu numai a celui operator, atunci limba aceea nu este o piesă de arhivă. Arhivari sînt cei care o țin sub obroc. Ea, în schimb, își arată drumul, și apoi își dă drumul, te liberează pînă și de ea însăși, către isprăvile pe care veacul îți cere să le faci. Dar tot ea îți spune, pe orice căi ai puce-o: *Vite sine cultura quasi imago mortis est.*

care trei (franceza, italiana și spaniola) sînt mari limbi ale lumii de astăzi și de mâine.

Cînd o limbă, moartă dar nu tocmai, își este atit de firească - așa cum nu se întîmplă polonezului sau ungurului cu latina - cum și de ce să te lepezi de ea? Poate pentru că trăim într-un veac în care umanitățile nu mai au încomodate față de reușitele științelor? Dar s-ar zice că reușitele acestea încep să se întoarcă împotriva omului, dacă el nu se hînuiește și din „umanități”. Iar dacă e vorba de marii oameni de știință ai timpului nostru, atunci un Norbert Wiener, un Heisenberg, un Weizsäcker ar da de rusine, cu greaca și latina lor, ca și cu impresiananta lor cultură umanistă, pe toți cei care cred că știința este oricît de puștilască vechea și încercata cultură.

De altfel, după cum se știe, limba latină nu este numai o treaptă către umanități; fraza latină - mai mult chiar decît cea greacă - prezintă și o lecție de logică. Există și o logică a vorbirii, a *logos*-ului, care ar putea fi un excelent corectiv pentru logica prea mecanică pe model matematic. Există o logică vie și suplă, una a lucidității, nu doar un calcul logic, cu noaptea lui, în care știu mașinile ce fac, dar omul nu mai știe bine ce se face cu el și cu societatea lui.

Cînd o limbă îți dă: obrișta, țărîna de-a rezista și puțința de-a uni și face o națiune, iar în actual își dă deschiderea către unele limbi de seamă ale lumii, deschiderea către cultura imbinătoare a furor-ului științific și chiar deschiderea către o logică a cîștigului gînditor, nu numai a celui operator, atunci limba aceea nu este o piesă de arhivă. Arhivari sînt cei care o țin sub obroc. Ea, în schimb, își arată drumul, și apoi își dă drumul, te liberează pînă și de ea însăși, către isprăvile pe care veacul îți cere să le faci. Dar tot ea îți spune, pe orice căi ai puce-o: *Vite sine cultura quasi imago mortis est.*

Conjuncturi astrale

Urmare din pag. I

lucruri comode pentru somnul spiritului din care să se nască monștri. De la denunțare aspră, cu vorbe alse după puterea de cuțit a sunetelor, pînă la batjocura care arde ori ironia care duzvălește de-a gîndul, din rațională încredere că omul trebuie să-și merite altitudinea superioară, atit ca individ, cit și în alcătuirile colective în care își face viața. Nu o poezie repulsivă, prevestitoare de dezastre, de sambre cataclisme, de neîncredere în om cuprîndu-se asasă cărtice, chiar cînd poemele sînt în cicluri dedicate unor necați dintre cei vii! Și atunci cînd spune „Era așa de aproape / viața de moarte”, „ochiul poetului e parcă pururi întors către viață”, „Vid ursuleții. Vad broscuțele, / Mîștii și căruțele, / Soldații de plumb ce trag în serie / gloanțe carbe și lungi, / Oratorul se sperie / Pe tîrre te duce să te culci, / Pe el ti mîngîie pe coafă, / Noaptea vine / cu capul pe tavă, / ai sfîntului și-l împarte / în două-hînderi contrarii de ape, / în nouă speranțe cu nouă tonare”, („Sărbători înșelătoare”).

Poetul dobindu-se mereu o victorie în lupta cu răul multitorilor triumfă prin el însuși sau prin dreptatea pe care i-o face timpul concordant cu premoniția lui, ca în „Constelații” în care: „Ciudate obiecte pe tîrm auster / mîngîiau dimineața cootierul trecut: - / citeodată, citeodată pe cer / mi se pare că văd omul cu care m-am bătut”. Acel om cu care s-a bătut care acum „Călcă pe nisip ca o panică / legănată, legănată, / / Acum are o bubă pe frunte, sex și ceramică, / pe care o sterge cu batista, din ce în ce mai absent...”

Principial și exemplar mi se pare aici ceea ce numeam *curajul poeziei*, curajul artist, aceea conștientă că marea poezie, de formale, cea suflă de mari pariuri pe care să te pune artistul (tot atit greu de trecut bariera!) și te cîștigă fără a lăsa să se vadă singele efortului, sudoarea stărușii de înălțimea saltului. Caran este într-o conștință frenetică de invenție de poezie, încrezător și consistent ca marea poezie, de asemenea este nu mai puțin perfidă ca mărgelele unui zăleodscop, în stare, la cea mai mică neatente, să-ți spulbere de sub ochi lumea pe care abia ai izbutit s-o încheși. În asprimea acestei poezii domnește mereu miraocul, și ceea ce izbuteste Caran este tocmai să producă vraja și s-o stăpînească fără a cădea în simț vrăitorul. De la rușeri neașteptate ale drumului unei proiecții, pînă la construcții vaste în tonalități pe care cu citiva pagini mai înainte nu le bănuia, „Dragostea e pseudonimul morții” pare alcătuită pe tehnica surprizei. Și cînd e grav implicat, analitic asupra obiectului ca în „Eteromortea”, și strofa curge profăcut cupmînt și cu succesiuni - „dormitorul cit un oras / diferiți oameni diferite bonduș / atitua muguri atitua gînd / prețurile șovăie / desigur pînă în seară am obosit strîngînd / atitea lucruri spuse în zădar...” - Izbucnește neașteptat, tonul se schimbă: „sînt omul care se uită în toate părțile”.

O viziune dominantă este de aceea a spectacolului, a aleatorului, caracteristica poeziei de primă importanță valorică ce se scrie azi în lume și, la Ion Caran, iscată dintr-o severă asimilare a poeziei noastre și a celei de pe alte meridiane. Fondul estetic al acestor poeme este astfel polivalent, complex, nu lipsesc decantări din cele mai pure din folclorul românesc, fără a cădea în cursa contrafacțiilor expresionist țărănești sau a limbajului frust și șocant de sorozinte poporană spre a constitui simpli manșe de neosemăntorism ori de elogi născute. Iată elemente parca de descîntec: „vol, staffi fantastice - bine / cî ai deschis ușile, / momii și de-a busule / din eden venind pîn' la mine”. Citeva versuri mai departe, poemul („Nareis ambliuș”) îmbracă roștri somnolone, e ca o halucinație, falduri scumpe / puritatea copacilor, lumina ca de unt, / a cerului înstelat / se ferfenitează mărunț, / sîdefie, / timpul intră și iese din palat / ea o vită de vie / cu broboancio mari”. Viziuni din grava experiență a lui Ion Caran cel condamnănt citiva în moarte, sintetizează de asemenea sonori de folclor cu ecou: „parcă broboane, dacă n-ar fi mereu aceste răsturnări: „Înci pămîntii cu fete de ghîps / ne-alungă pe cîmp cu bolovanii / Pustietate... croncan... / Tes cîrțile logodnelor de-apocalips, // Duc azi furca și tîrnăcopul. / Metri cubi... Metri cubi... / Primăvara-mi rîde cu plopii / cîrînt de hulebi // Singele zărite, Dobroze la tră / Pumnul s-a-nchis ca un clește. Omul cu lada privește / în suflul lui ca o piatră. // Pune mîna pe-un bulgăr, pune mîna pe-o stea, / se rostogolește ca un pom de Crăciun / deasupra ghiolului care dacă l-ar bea, dacă l-ar bea, / nu l-ar mai găsi mîine nici în listun, // Si tîrziu, cînd fiecare / cuvînt se innegurează, / iar

luna înteeapă ca un ghionț, / Înăuntrul ei privește / luna în trează / visează la reșii din Pont”. („Omul cu lada”). Asimilatoare, o formidabilă schimbare de anotimp, pînă la contrariu, în anulare: „Sfîrșit de Prier... și fierese / o arșișă dulce prin maici. / Doar citeva presimțiri întii, doar citiva fluturi biumaci / și dintr-odat' jur-împrejurîri omătul a-tîntins fete de mese”. („Seara grădului”).

Mai mult ca alte cîrți ale sale, „Dragostea e pseudonimul morții” dezvăluie un Ion Caran în ipostază meditativă romantică, cu o aproape seninătate filosofică în fața timpului ce curge, în fața marii atopoternice, a istoriei trecîndu-și semnișile ca nisipul, nepieritoare și neînvingătoare. Aproape tot ciclul poetic are acest aer de dialog în nostalgie, iar piesa de rezistență este splendidul poem „Tîrziu pontic”, sinteză a ceea ce s-a izbutit mai stralucit despre neaprimitorul și curjerul jousi Pont; E un Pont scitic și elon țărîm la care au aluns „împărțiri călărită de pulberi, / fabula și scriș”, an vîrstă spectacol al notariș, ai omenilor ce vin și trec, al timpului increment și atopoternic. Iată o strofă, magistrală artă de poet pe un teritoriu atit de frecventat: „Fruet frumos de marmora, te pleacă / Ai să fi ai dăliș sculpturii spume / Poate-ocostă, este-a fost o crîncă / Lamea cure Curgă nict o lume”. S-a scris despre extraordinara vitalitate de poet a lui Ion Caran, și „Dragostea e pseudonimul morții” e documentul unei tinereți și capacității de înnoire ieșite din comun, prezente doar la foarte marii poezi, născute din acele ferice conjuncturi astrale sub care apar valurile populare și forjate, în cazul de față, de o experiență socială a speranței și culturii, a muncii posibilă a fi răspîlătită doar prin ea însăși, calvar și super triumf, izbîndă în soldul unei și sărbătoare în adînc și vesnică nemulțumire de sine. Exemplul lui Ion Caran, recesut dintr-o operă poetică de excepție, este și unul de formidabilă tradiție, asadar, și cred că se cuvîne a fi amintit ca una din pietrele de temelie ale izbinzii pe asprul și înșelătorul drum al artei, cu atit mai mult cu cit aceasta, arta, va fi mereu un aspru și înșelător drum, cu atit mai mult cu cit purtat pe nemerul multîmilor, triumfătorilor nu li se vad semnele cormorilor, rînilor luptătorilor cu sine și nu numai cu sine. Este prețel implicit al sărbătorii, al învîltăturii pentru ea însăși și pentru cine vrea să învețe din ea pe care-l plătește, și-l plătește, marea poezie. Este prețel pe care am putea să nu-l vedem, să nu-l adugăm calculul valorizatoare critice - și o în fel de normal să nu-l adugăm, după cit de normal mi se pare ca acum, cînd sîntem contemporani cu aceste mari contemporani ai noștri, să le atîngem cu fruntea mîna dăruită cu har și cu jurămînt sînt al muncii pentru cultura românească.

nimul morții” e documentul unei tinereți și capacității de înnoire ieșite din comun, prezente doar la foarte marii poezi, născute din acele ferice conjuncturi astrale sub care apar valurile populare și forjate, în cazul de față, de o experiență socială a speranței și culturii, a muncii posibilă a fi răspîlătită doar prin ea însăși, calvar și super triumf, izbîndă în soldul unei și sărbătoare în adînc și vesnică nemulțumire de sine. Exemplul lui Ion Caran, recesut dintr-o operă poetică de excepție, este și unul de formidabilă tradiție, asadar, și cred că se cuvîne a fi amintit ca una din pietrele de temelie ale izbinzii pe asprul și înșelătorul drum al artei, cu atit mai mult cu cit aceasta, arta, va fi mereu un aspru și înșelător drum, cu atit mai mult cu cit purtat pe nemerul multîmilor, triumfătorilor nu li se vad semnele cormorilor, rînilor luptătorilor cu sine și nu numai cu sine. Este prețel implicit al sărbătorii, al învîltăturii pentru ea însăși și pentru cine vrea să învețe din ea pe care-l plătește, și-l plătește, marea poezie. Este prețel pe care am putea să nu-l vedem, să nu-l adugăm calculul valorizatoare critice - și o în fel de normal să nu-l adugăm, după cit de normal mi se pare ca acum, cînd sîntem contemporani cu aceste mari contemporani ai noștri, să le atîngem cu fruntea mîna dăruită cu har și cu jurămînt sînt al muncii pentru cultura românească.

Conferința națională a scriitorilor

Se aduce la cunoștința delegațiilor la Conferința națională a scriitorilor din Republica Socialistă România că lucrările Conferinței vor avea loc în zilele de 1-3 iulie 1981, începînd cu ora 9 dimineața, la Ateneul Român - București.

Mandatul de delegat se va ridica de la sediile asociațiilor cărora aparțin scriitorii respectivi.

M.C.

ZILELE CULTURII CĂLINESCIENE

Recent a avut loc în municipiul Gheorghiu Dej cea de a XIII-a ediție a unei manifestări devenite deja tradițională: zilele culturii călinesciene. Lucrările, desfășurate pe mai multe secții, s-au bucurat de sprijinul generos al organelor locale de partid și de stat, de interesul unui larg public și de participarea unor personalități ale vieții literare și artistice românești (Sergiu Adam, Liviu Ciocîrlie, Ion Constantinescu, Constantin Crisan, Dan Culcer, Mihai Drăgan, Constantin Lucaș, Nicolae Nănolescu, Tomul Munteanu, Al. Piru, Eugen Prișcop, Eugen Simion, Alex. Ștefănescu, Cornelia Ștefănescu, Laurențiu Ulci, Alfreca Zăciu etc.). Din inițiativa societății „G. Călinescu”, un juriu format din reputați critici literari a decernat primul premiu „G. Călinescu” tinărului critic Mariana Păpăhași pentru cartea sa „Eros și utopie”. Manifestarea din acest an a cuprins recitările de poezie, lansări de carte, spectacole cu citeva din piesele scrise de G. Călinescu, precum și sesiuni de comunicări pe diverse secții și tematici: secția de sociologie a literaturii (Coexistența și lupta dintre generații), de literatură clasică (Orizont Goșu-Călinescu), de artă (Monumentalitatea și interfezența), secția G. Călinescu (Perspectiva universalității și literatură contemporană (Nou și vechi în critica literară).

M.C.

OMAGIU LUI EMINESCU

Luni, 15 Iunie a.c. a avut loc în Sala Dalles o Seară omagială Eminescu, organizată sub auspiciile Muzeului literaturii române. Inițiativa acestei manifestări a aparținut compozitorului Doru Popovici care a conferențiat despre „Eminescu și muzica”. În continuare a avut loc recitalul de poezie și muzica susținut de actorii Mariana Cercol și Dinu Ianculescu și de soprana Victoria Manu care, acompaniată la pian de Yvonne Dumitrescu-Frankenfeld, a interpretat lucruri compuse pe versurile lui Eminescu de Gheorghiu Dima, Gheorghiu Ștefănescu, Mihail Jora, Tudor Ciortea, Doru Popovici. Partea a doua a seerii a fost dedicată lui Haydn și Beethoven, compozitori mult îndrăgiți de Eminescu, „Trio Serioso”. Yvonne Dumitrescu-Frankenfeld, Ana Vartolomei și Radu Ungureanu au interpretat piese ale acestor doi compozitori.

„Dacă soarele moare”

Urmare din pag. a 8-a

și este erou. Atunci, dacă nu sînt eroi, ce sînt astronautii? Cine sînt ei? Si-au dorit să zboare pe Lună? Se tem de zhor? Au citit Jules Verne? Stupoare, Dexamul este un scriitor tînar, a publicat de curînd, tună răspunsul unuia dintre tehnicienii care progătesc zborul pe Lună și gîndurile se confundă, ideile nu mai sînt clare. Tehnica, știința citi mai multă, de dragul tehnicii, de dragul științei, să fie adevărul ultim, doct îndreptățit să dispărească tot ce e dină lungul milenilor omenirea a plasmuit în artă și-n consecință să a nuleze pe aceasta din urmă ca fiind neproductivă, inutilă? De acord, tehnologia modernă poate schimba cursul apelor, pe locul munților poate netezi cîmpii, dar e drept că pe locul codrilor de altă dată să îndrîm o strălucitoare și moartă cîmpie din astăzi? Iar animalele... Iată, colindînd lumea și mai ales întregînd-o, cu cinismul amar al sufletului otrăvit de prea multele nedreptăți de pretindînd (numeroso demascate fără milă și fără teamă de zăriria Falaci), autorea amînteste cîteva cifre care trăim într-un secol în care, chiar perfectîndu-se rachetele viitoarelor zboruri inter-planetare, mai există - ca dovadă a omeniei „oamenilor” - o societate pentru președinția animalului. În același timp - ca dovadă a ce? - este de mijloc că oamenii mor strîtețat de războaie, torturi medievale, isterice dezlănțuite ale setei de putere (Nimic, și fie așa, Un om). Și în aceste condiții, se întreabă scrii-

toarea, n-ar fi oare timpul să propunem înființarea unei Societăți pentru Protecția Oamenilor? A oamenilor pe care, desigur, nu sînt experimentate nici bombe, nici gloanțele, în momentul brevetării, nici mear înainte de brevetare, dar citiva le sînt destinate. Cu cită grație, cu cită generozitate! Nici un fabricant de armament din lume nu-și permite revolta de a pune la dispoziția omenirii o armă care să nu funcționeze perfect, cu randament de sută la sută. Dar de ce n-ai un fabricant de armament din lume nu s-a gîndit pînă acum să adune un pumn de gloanțe, să le însușe ferme, delicate, și apoi să le pună ca pe șirag de perle veritabile la gîtul soției sale?

Dar să revîntăm la personajele romanului-reportaj *Dacă soarele moare*. Conștientă cruzorii și-a profesional, și anume și-și constrîngă cititorul să-și „înțele” citi mai multe de-cu-iri”, autoarea aduce în prim plan chipul omului cu două valențe de nezdruccinat: tehnici și datoric. Nu este nevoie de un exces de inteligență, și nici de un exces de spirit de observație ca să descoperi ai ai de-a face cu oameni care au uitat de mult să ridă, să plîngă, oameni care s-au goltit de suflul, de gîndurile „eu-lui autentic, de vise, Niste roboți. Mașini automate. În alți termeni, acesta ar fi prețul zborurilor întorîndu-se la viața salvată. A vieții? Să acesta arăta tîlc deșperîndu-i din lî și-al înălțării între stele? Nu. Prețul este... Prețul este că „noi acolo, sun, vom trăi”, „Chiar dacă Pămîntul moare, chiar dacă Soarele moare”.

Poetul

Are o voce de mag.
Face confidențe

Elio Filippo Accrocca

IN ROMĂNEȘTE DE GRIGORE ARBORE

Elio Filippo Accrocca (n. 1923) unul dintre cei mai cunoscuți poeți italieni contemporani a studiat literatura modernă cu Ungaretti. Director al Academiei de Arte Frumoase de la Foggia este actualmente inspector general al atelierelor frumose în Ministerul Instrucțiunii Publice. Principalele sale volume de poezie sînt: Portonaccia (1919), Ritorno a Portonaccia (1959), Innestogrammi - Corrispondenze (1966), Europa Inquieta (1972) Siamo non siamo (1974), Il Superfluo (1980). Căci de poezie de mai jos este extras din ultimul volum care are o poziție specială în opera autorului. Născut în urma experienței traumatice a pierderii fiului adolescent, poemetele din Il Superfluo se raportează la experiența ungarătină doar din punct de vedere formal. Stringența și elipticitatea frazelor poetice sînt aici doar instrumentele necesare transpunerii ridicate a stării de tensiune interioare preluate pe un fond de îndolă filosofice ce ating problemele de fond ale existenței. În ciuda mîsurilor abrupte și a jumătăților de gânduri exprimate uneori cu brutalitate și o sinceritate dezarmantă, discursul poetic are totdeauna coerență deoarece se subordonează unei stări afective ce determină o anumită logică a imaginativului. Toată cartea este un lung val alături de o umbră în funcție de prezența sau absența cărăia anului propriu este văzut ca o lungă navigare între realități și o realitate mereu pe punctul de a deveni iluzie.

G.A.

Reintoarcerea

Nu reușeș să mă obișnuiesc să nu te mai văd, să nu te mai aud: poate aceasta-i condamnarea celui ce rămîne.

Dacă așa fi putut să string în aducitura palmei vocea toaș fi avut puțin ecoul respirației.

Dar aurora la mai vesele încă: este suflul unui cuvînt rămas, e semnul prezenței tale de nedescifrat.

Astăzi două motociclete pe străzile Romei: (aceșei marcă, aceeași capacitate): am strigat, dar au accelerat.

Dacă reparcur strada litoralului sau răvășesc nisipul la Lavinio între degete îmi reînfrăștează profilul tău.

Filigranul chipului se reintoarce din gol spre suprafață ca dintr-un ultim strat de nebulă.

Infinitul

Unde se duc segmentele, la ce tîrm ancorează fragmentele existenței, ce „linie” le orientează și poate le reunește?

Invelişul se stie cum sfîrșește, dar gîndul, durerea, memoria, fantezia, cuvîntul, semnul?

Rațiunea - nimic altceva - îmi incredințează un singur răspuns: universul este prezența continuă ce ne absoarbe.

Mister, enigmă, îndoială sînt straturi negative ale ființei, aparțin limitei numită de noi viață.

Sîrșește fragmentul de segment, numărul ziferelor închise de invelis: Timpul fără cifre e infinitul?

Călăuză

Aș vrea să fiu insensibil precum un obiect, un lucru înlăturat de destin.

Ultimul drum al tău

REPERE

„Dacă soarele moare”

Traducerea în limba română a unei dintre cărțile Oriane Fallaci, „Dacă soarele moare”, dispărut imediat din librării, conform aceluiași legi nescrise care împarte cărțile în două categorii: cele pe care nici măcar nu ai timp să le vezi prin librării și cele pe care le vezi tot timpul.

Asadar, prin bunăvoința editurii elujene Daeta, și tălmăcirea lui Constantin Ivanov în plinul de vervă stil Fallaci, scriitorul român a avut prilejul să descopere o cititoare pe neașteptat ignorată pînă acum de italienii din țara noastră.

Intr-o zi, peste milenii, moartea Terrei va fi o realitate. În viitorul acela îndepărtat - admițînd că pînă atunci ființele inteligente numite oameni vor fi depășit milenarele inclestări și încierări... Inteligența... pentru a salva viața, va fi necesar ca pămîntului să se mute pe altă planetă. Intr-o altă „lume”, deci! (Frist triumf peste secole. Bruno, pentru că lumea al avut dreptate, este o infinitate de lumi, are nevoie de această infinitate pentru a apăra ideea însăși de viață) și o putere milenară, totalitară și absolutistă, religia, începe să se elatine în bătaia necruțătoare a lumii. Dar cine-și asumă riscul căutării, trudei, chiar al sacrificării pro-

I-am reparcur pe jos pentru-a găsi o umbră unui gest al tău.

Înseamnă atît, înseamnă totul: universul se reflecta în tine; acum ești doar evanescență: nimic.

Mama ta a spălat rufele cu cearcăurile în care ai dormit ultima noapte: în încă răsuflarea ta.

Ai mers cu noi un scurt parcurs, acum observăm golul lăsat, ocupat doar de amintiri.

Astăzi cînd ai douăzeci de ani te recreem cu fantezii în locul ce-ți păstrează vocea.

Îmi pun pantofii, șosetele tale, mă plimb din nou cu tine dar nu știu care dintre noi e călăuză.

lie Boca : „Veneția”

Obscuritate

Sesizez imediat punctul din zi și din noapte cînd mă chemă să-ți în tovarășie: este un cîmpt misterios, fără cuvinte savante, unic moment de armonie lucidă în lucrurile de aici, numite evidente, și cele ce aparțin întimplărilor obscure.

Maria Cune

Continuare în pag. a 7-a

Un poem al genezei

„houtekiet”, capodopera scriitorului belgian Gerard Walschap, apărută anul acesta la editura Univers în excelenta tălmăcire a lui Petre Soarelom, este o carte vie, incitantă prin multiplele unghiuri impuse de bogăția ei semantică. Folosind ca modalitate de expunere povestirea într-un ritm alert, în tablouri străbătute de un umor viguros sau de unde satirice swiftiene, de finindul se dăruie conștient al unei lumi ce se naște sub ochii noștri, scriitorul captează atenția lectorului. „Iată cum s-a petrecut această scenă, pomenită din sata în fiu, de către toi depășirii recunoscutori” (p. 17) Sau: „Dar despre Houtekiet se pot povesti în nesfîrșit asemena istorii. Mult mai interesantă e povestea morții de apă” (p. 148).

Scriitorul și-ar dori cartea o poveste a nașterii satului Deps. „Această carte se vrea o cronică. Istoricism aici, în puține cuvinte, nașterea satului nostru, numit Deps. Un sat ridicat în cîțiva ani, din nimic în plină pustietate, de doi bărbați aspri, pe cit de ciudați pe atît de tipici, deveniți legendari pentru noi: Jan Houtekiet și Nard Baert” (p. 17).

Este în fapt o parabolă a umanității, a evoluției grupului social de la familie la colectivitate, de la individual la social, de la instinctual, primar, la spiritual, nivel pe care autorul nu-l vrea egal ca sens cu viața religioasă, preiudecătă, irațional. Totul are în paginile romanului semnificația de viață sufletească, iubire (într-un înțeles larg) mai bine zis adorare a naturii și omului. Eroul „cronică”, o forță a naturii, un personaj de dimensiuni baladești, da expresie acestei evo-

lului. La început, este un individ rupt de colectivitate, care trăiește la nivel senzorial, instinctual, îngrozind prin forță, dimensiuni, mod de viață pe cei ingenunchiați de conțe, și oamenii castelului. Cunoșcînd iubirea, Houtekiet sufere sub influența ei o transformare spre spiritual. Aceasta înseamnă însă creație, muncă, integrarea într-o colectivitate, dar nu acceptarea iraționalului, logicului, prejudecăților, actuse de cel soșii în satul întemeiat de el din lumea veche, abandonată. El rămîne un om liber, convins numai pe calea rațiunii.

Disponibilitățile sale creatoare sînt uriașe. Modul în care se face trecerea de la adorarea naturii, a vieții primare la aceea a muncii, creației și apoi a iubirii și înțelegerii constituie pagini de o mare poezie. Iată un pasaj edificator: „Privea liniștit cimpla și cerul. Și se simțea una cu această imensitate în care plana, inaccesibilă cuvîntelor și gîndurilor, subțila enigmă pe care moartea Higemil îl făcuse s-o întrezărească, și care ne cuprinsese pe toți cei ce trăim pe pămînt” (p. 275).

Lumea imaginată în roman este proiecta gîndurilor scriitorului asupra a ceea ce ar fi trebuit să fie direcția evoluției colectivității, făcîndu-se mereu paralelă între lumea reală și cea imaginată, satul vechi și cel nou. Oferind o imagine asupra începuturilor, așezarea vizată - precum și personajul - capătă un caracter mitic, scrierea constituindu-se într-un poem al genezei prin libertate și dragoste.

Ioana Dincă

Dar care absurditate dacă tu mă auzi la primul semn, sau eu la primul accent al chemării tale?

Tăcerea ce absoarbe mîntea mea nu-i nebulă; devine memorie, dialog, cuvîntul ce nu se folosește între oameni.

Nu știu ce este-anume: poate rugăciune dispusă la blestem de nu știu să conclud cu zadarnicul așa fie.

Superfluul

Peeții casei sînt precum paginile unei cărți deschise

crăpături și pete sînt date și nume care zbrîbesc venele

nu știm decît minimum obia indispensabil din atît cît există

nu vedem decît conturul lucrurilor în raza scurtă a ochilor.

nu posedam decît caseta cu obiectele de subsistență numită proprietate

dar dacă vei adăuga o altă zi la două poți să spui că știi și vezi și ai mai mult decît superfluul.

Peștera

...se află ce dincolo? inventind ficțiuni imaginează omul eternitatea, proiectează pentru sine contul iluziilor.

Calculează spionind lumea cealaltă, explorează enigme, semele misterului, deduce, speră, crede în conjuncturi...

...nu este altceva decît neliniște și memorie: o peșteră suspendată în coasta muntelui între dincoace și dincolo de timp.

Măsura

A trăi astfel este înșelător: mistificarea formelor este cel mai deșert elogiu pentru rama peretelui fără fund.

O traversă de ciment, suprafață strîmbă de cer, acele linii verticale: de ce trece umbra peste pătrate de aer?

Nu văd altceva de aici, de la această fereastră de unde aștept ca tu să faci un semn chiar și imperceptibil...

Oricare ar fi măsura anilor viața mea este acum nimic la vederea ta, gol perfect care mă înfășoară.

Cînd am să rămîn oare nemîșcat chiar și în fața amintirilor?

...dorința este poate totăl durerii

Dincolo de prag se pierde gîndul de cînd schimbîndu-s-a al lucrurilor sens și cel ce se dădeapă - informă lege - se cheamă întîmplare.

REVISTA STRĂINĂ

● APROPIEREA lui august, luna nașterii lui Enescu amplifică manifestările prilejuite în întreaga lume de centenarul marelui compozitor român.

● În S.U.A., la Syracuse, statul New York, a fost organizată o expoziție dedicată lui Enescu. Scopul este să popularizeze creația și activitatea compozitorului. Pentru început au fost prezentate mai multe manifestări, printre care programarea radiotelegrafică „Cedrip” în interpretarea ansamblului „American Symphony Orchestra”. Președinta societății „Enescu” din Syracuse este Marta Istomni, directoarea Centrului cultural Kennedy, iar președinta de onoare, Yehudi Menuhin. Printre președinții executivi se află și dirijorul Mihai Brediceanu.

● La Budapesta, în cadrul complexului cultural „Vigadó”, a avut loc o expoziție omagială „George Enescu”, care prezintă o imagine de ansamblu a personalității compozitorului român. Sînt expuse fotografii, documente, discuri, lucrări despre viața și activitatea creatoare a lui Enescu.

● O conferință în care a fost evidențiată personalitatea lui George Enescu, valoarea creației sale muzicale, precum și calitățile artistice deosebite ca interpret și pedagog, a avut loc la Universitatea Aix-en-Provence. Conferința a fost urmată de o audiere cu fragmente din cele mai cunoscute opere interpretate și pedegog, a avut loc la Universitatea Aix-en-Provence. Conferința a fost urmată de o audiere cu fragmente din cele mai cunoscute opere interpretate și pedegog, a avut loc la Universitatea Aix-en-Provence.

● LA 11 Iunie au fost decernate Premiile Academiei Franceze pe 1981. Beneficiară în acest an de prestigioasele premii, care încununază opera unor cunoscuți personalități literare și artistice, a fost Jacques Laurent, artist multilateral, romancier, ziarist, eseist, istoric literar, scenarist, autor al unor opere evidente de prestigiosă premii literare cum ar fi „Concours”, în 1971, pentru „Bettesse”, în vîrstă de 62 de ani. Jacques Laurent este traducător și pedagog, a avut loc la Universitatea Aix-en-Provence.

● DIN GENERAȚIA celor mai vîrstnici actori sovietici face parte și Leonid Obolenski, artist desăvîrșit, care, de-a lungul anilor a intruchipat pe scenă și ecran mai multe țec de personaje. Tatăl pe acest cunoscut actor, răsplătit cu un trofeu de mare prestigiu: „Stîmă de aur” pentru Festivalul Internațional de Televiziune de la Monte Carlo. Un juriu compus din personalități de seamă ale artei europene a decretat această supremă distincție la concursul actorului sovietic pentru rolul său din filmul „Sîrșit de vară”, realizat de regizorul Ruben Muradian, la studioul cinematografic din Sverdlovsk.

● MAI MULT de opt sute de opere de pictură și sculptură stănesc cel 10.000 de metri pătrați al „Muzeiului Rhenalian” din Köln unde s-a deschis prima expoziție de mare prestigiu, înconrotă de cronica de cîntec ca: remarcabilă admirație, excepțională, considerabilă. Această expoziție internațională de artă contemporană (ni cărei budișt penduhoază în jurul sumei de 7 milioane dolari) revesete opere reprezentative create după 1959 reconchind curente și tendințe din epocă, oferind lucrări printre altele de Picasso, Klee, Aro, Chagall, Tanegu, Dalí, Leger, Mondrian, Marc Ray etc. „Westkunst” nu este remarcabilă numai prin valoarea și cantitatea. Ea este o veritabilă antologie care adună opere adesea capitate și este lăudabil efortul organizatorilor de a aduce lucrări aflate în repre-

BRĂNCUȘI LA BEAUBOURG (II) Curtea miracolelor

SPECTACOLUL LUMII văzut de Ioan Grigorescu

S-a spus și s-a argumentat neconvinsător că Beaubourg este de o... „fascinantă urlică”. Nu sînt de acord. Doar contextul arhitectural în care este plantată această „petrochimie a culturii” - cum îi spun tot francezii -, mi se pare discutabil.

Francezul are o atitudine bivalentă față de propria lui țară, față de istoria ei și, mai ales, față de contemporaneitate. Nimeni nu îl poate elanul critic atunci cînd, între al săi, își spune opinia față de trecut și, îndeosebi, față de prezent. Dar ferească sfîntul de strălucire care ar încerca să-l limite elanul critic. Atunci se coalescează toți și apără cu vehemență ceea ce abia au criticat, pînă de temerarul strălucire la punct și administrîndu-i o lecție de patriotism cum nu se poate mai înflăcărat. Cu toate acestea, el este xenofil și cosmopolit. Sovîrșimul lui se manifestă mai mult lingvistic. Și asta îi dă o nedismulată mîndrie. Obsesia convingerilor că toată lumea trebuie să-l vorbească limba îl face pe francez refractar față de învățarea limbilor străine. „Ce ne facem?” - exclamă revista satirică franceză „Le Canard enchainé” - „Pe lume există numai cincizeci de milioane de francezi, și aproape cinci miliarde de... străini!” Iar o rubrică la televiziunea franceză afirmă: „Sîntem cincizeci de milioane de consumatori!”

La Beaubourg se consumă priveliști și cultură. De ce l s-o fi spus „Curtea miracolelor”? Doar celebra rezervatie medievală a cerșetorilor de profesie, din care Victor Hugo și-a recrutat o parte din personajele romanului său „Notre Dame de Paris”, se află pe undeva prin colțurile cartierului Saint Denis, dincolo de Marais și de bulevardul Sevastopol. Era fieful „miracolelor”, deoarece, la intrarea în lumea lui închisă în legi proprii, falși ologi, lepădîndu-și cîrjele, redeveneau în mod „miraculos” zdraveni, orbii își recăpătau vederea, cocoloșii se îndreptau, schilozii își recîștigau sveștețea mădușelor.

La Beaubourg, pe terase și în interior, marea priveliște și marea cultură. Afară jos, pe caldarîm, aproape de băutura casei lui Brăncuși, ceva ce pare să îndreptățească porecla dată locului. Sute de saltimbaci, artiști de rizolă, înghiițitori de flăcări, pantomimi desprîși parcă din „Copiii Paradisului”, muzicanți solitari, ar-tizani ai cîștelor și al plasticului, acrobai și yoghini care își fac culcuscul pe maldare de cioburi, ori umbli cu tîlpile goale pe jăratec se „produce” pentru măruntișul chetei aruncat de privitor. Se cîntă, se dansează, se ride, ca la orice bîlci. Impozanta clădire transparentă, concepută de arhitectul Renzo Piano, la vîrstă de 36 de ani, și Richard Rogers, la 40 de ani, ocupă cinci etaje de cîte 8.000 de metri pătrați fiecare, legate între ele prin tuburi exterioare de plexiglas prin care urcă sau coboară conținutul escalatoarelor pline de vizitatori. Totul pare ușor, aerian, ca un imens tablou cinetic. Există o bibliotecă cu un milion de volume, din raturile cărora cititorul își ia singur cărțile sau revistele preferate, punîndu-le, la plecare, la locul lor; o discotecă cu audiere de „sex show-art”, peste o masă de fierce care „drăghează” trotaurele, cinci teatre „vivante” în care distinsul public consumator vede, plîvînd un preț de intrare mai piperat decît la cel mai

select teatru, ceea ce poate face fără preț de intrare, acasă, cu nevastă, sau iubita, în strictă intimitate.

Nu, hotărît lucru, locul lui Brăncuși nu era aici. De-ar fi trăit copilul din Hobița, îmbătrînit la Paris, ar fi fost primul care ar fi spus: „Prefer acasă, sau în fundătura Ronsin!”

Patruzelei satul din vizitatori Beaubourglul sînt străini. Ceea ce conținea mai mult sînt însă cei saizeci la sută, francezii, care urcă zilnic cu escalatoarele montate în diagonală în tuburi transparente, știut fiind că, numai douăzeci la sută dintre vizitatorii Luvrului, și doar zece la sută din cei ce umplu ascensoarele turnului Eiffel sînt parizieni sau provinciali. Argumentul frecvenței majoritar național îl constituie gratuitatea acestului.

Nici la intrarea în casa lui Brăncuși nu se plătetește. Și totuși, vizitatorii nu se îmbulzesc. De ce? Inițiatorii transferării atelierului lui Brăncuși aici nu pot fi acuzați decît de cele mai bune intenții. Dar isaricului computerizat nu este pentru Brăncuși, cu toate că un critic de artă

francez afirma că marele sculptor român și-ar fi tras izvoarele de inspirație din „bîlcușurile din spațiul carpato-dunărean”. Nimeni mai fals. Cel ce spune: „Toată viața m-a preocupat problema zborului”, cloplind și sfîrșind șapte variante ale „Pisării măiestre” și alte douăzeci și două de variante ale „Păsării în spațiu”, era un rafinat. După cum spunea Petru Cornarescu: „Studiul formelor brăncușiene, trecerea de la formele mai concrete în cele epurate, simplificate, concentrate la esențialitate ritmică o serie de probleme atît de ordin estetic cît și filosofic. „Nu bîlcușul l-a născut pe Brăncuși, ci sufletul românesc. El e din stîrpea lui Eminescu, a lui Eliade și a lui George Enescu. Poate că singurul lui proiect notiv Beaubourglul ar fi fost gigantică „Pasăre măiastră”, de înălțimea turnului Eiffel, pe care ar fi vrut s-o înalte la Paris. Era un proiect demiturgic, de amploarea și semnificația „Templului descăsușării” pe care plămîuse să-l înalte la Indor, în India. Temeritate unor astfel de vizioni depășește fantasticul.” Dar, între cele 230 de opere ale sale, din care o bună parte se află în America, iar cea mai subtilă - propriul său atelier - la Beaubourg, nu trebuie să uităm că face parte cele trei opere monumentale din tripticul de la Tigru Jiu, mostre ale posibilităților realizării celor mai îndrăznețe vise de către un artist al curajului și al sfidării materiei.

Atelierul l-a rămas în „Curtea miracolelor”, auster ca templul unui suflător al unei mistine sacre, singur și trist. Ar sculptorul octogean s-a dus de dormind în cimitirul Montparnasse, nu departe de mormîntul Taniei Rasevskaia, pe care a înălțat, în 1910, cea de-a doua variantă a „Sarutului”, prima fiind cea creată în 1908 și expusă la Muzeul de artă din Craiova. Vom adăsta și în Montparnasse, acolo unde își doarme somnul de veci și Tristan Tzara, pentru a pătrunde și înțelege suspinul lui George Enescu: „Odată și odată, voi reveni în țară, pentru somnul cel lung...”

SPORT

Sub cercăne de vișin

În acest lunar, soarele și luna stau pe reche pe cer numai deasupra Craiovei, pe cînd în cerul Galaților se stinge lampa de bronz cu două fitile în care-ars ulei de rapită și untură de pește prins cu plasa de mărăcin. De-acum, pe cîrmisele stăcînoșului de deasupra Dunării și a celui din Buda Mare vor sta călări doar fantomele florilor de stîncă. Se deschide de-un bord de chihlimbar negru umbrat de frunză de mirt și pe dealurile Iașului, dacă n-or fi ale Clujului sau chiar ale Bucureștilor. Milne, urcînd muntele fricii, își va șterge urma, ca fîntina lui Mavrogheni, și cea de-a treia echină atînsă de blestem. (Eu aș fi rostogolit în valea plingerii cel puțin șapte!)

Îmi pare rău de cel înfrînt, oricum am fost cu toții la aceeași nuntă și nu sînt singurii cu că-mășa pătată de vin roșu. Spun asta cînd mă gîndesc la punctul smuls de Progresul-Vulcan pe terenul din Brașov, acolo unde și Universitatea Craiova și Dinamo, dacă nu mă-nșel și Argeșul, au plecat fruntea și-au îndoit genunchiul. Să se coasă și foala asta la dosarul lui Proca! Dar nu se va face nimic, totdeauna cei unși cu mîere rămîn bîgii de mulsă. Deci, neavînd puterea să-l trage pe sala pașilor pierchii să ne întoarcem sub fumul trandafirilor. S-au des-călțat de mireasmă teii. Iar de-acum o săptă-

mină, cînd s-au stîns rusaliele, asfințitul fiecărei zile loagănă tufe de cărăbui, lacul de sub moara me loagănă nuferi galbeni, pe calea pămîntului fulgeră din răspurtii spicului grăului intrat sub seacă. Acum mă cuprind de simțea că totul în jur e spînduș și nimic n-ar trebui să se risiposăcă, ceea ce înclîndu-mi lumii arinde-n fiecare porț copacul cu zodi și seamănă sămînta perversunii pe ape, făcînd de pe fund de lacuri, într-o secundă, care e moarte și e nasteră, izvo-rîsc lebede negre, mîăstiri scufundate și-ți pătrunde în suflet riul timpului de demult. Iar surferii lumii în dezmierea veștii e cu un ris de copil sau cu un cub de pasăre plîvînd între cinci nulele de azur.

Duminica de miine, cînd voi intra sub sălcie din strada Stefan cel Mare, ca să văd pe Universitatea Craiova și Dinamo evocîndu-ne bucuriile dînt-un an, îmi suie-n fîntini un cîntec bălci. Ciprită cu aur, legea nebulii frumoase întră în vacanță. Ca să se reverse, tulburătoare, spre răsariturii deșteptînd dansul mării. Intrăm în uitarea dantelelor de nisip. Și să nu ne-ape-șe-n inimă minia nice la Galați, nici la Baia Mare. La urma urmelor, cine cade anul ăsta nu poate să cadă și-n anul viitor. A cădea dînt-o luntre cu flori nu-i o moarte adevărată.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Don Fruntețelă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Școlii Nr. 1. tel. 12 32 09

ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 06

ABONAMENTELE :

3 luni - 13 lei ; 6 luni - 26 lei ; 1 an - 52 lei

Tiparul executat la :

CENTRUL POLIGRAFIC „CASA ȘCOLII”